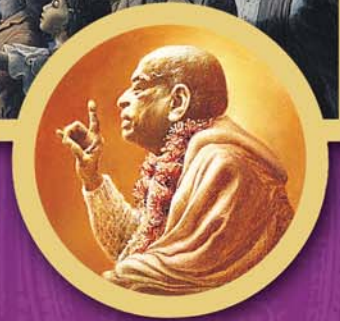

Isten a világosság. A tudatlanság sötétség. Ahol Isten jelen van, ott nem lehet tudatlanság.

A Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közösségének magazinja 14. szám

E számunk témája:

Test és Lélek

a tartalomból

Illúzió és valóság

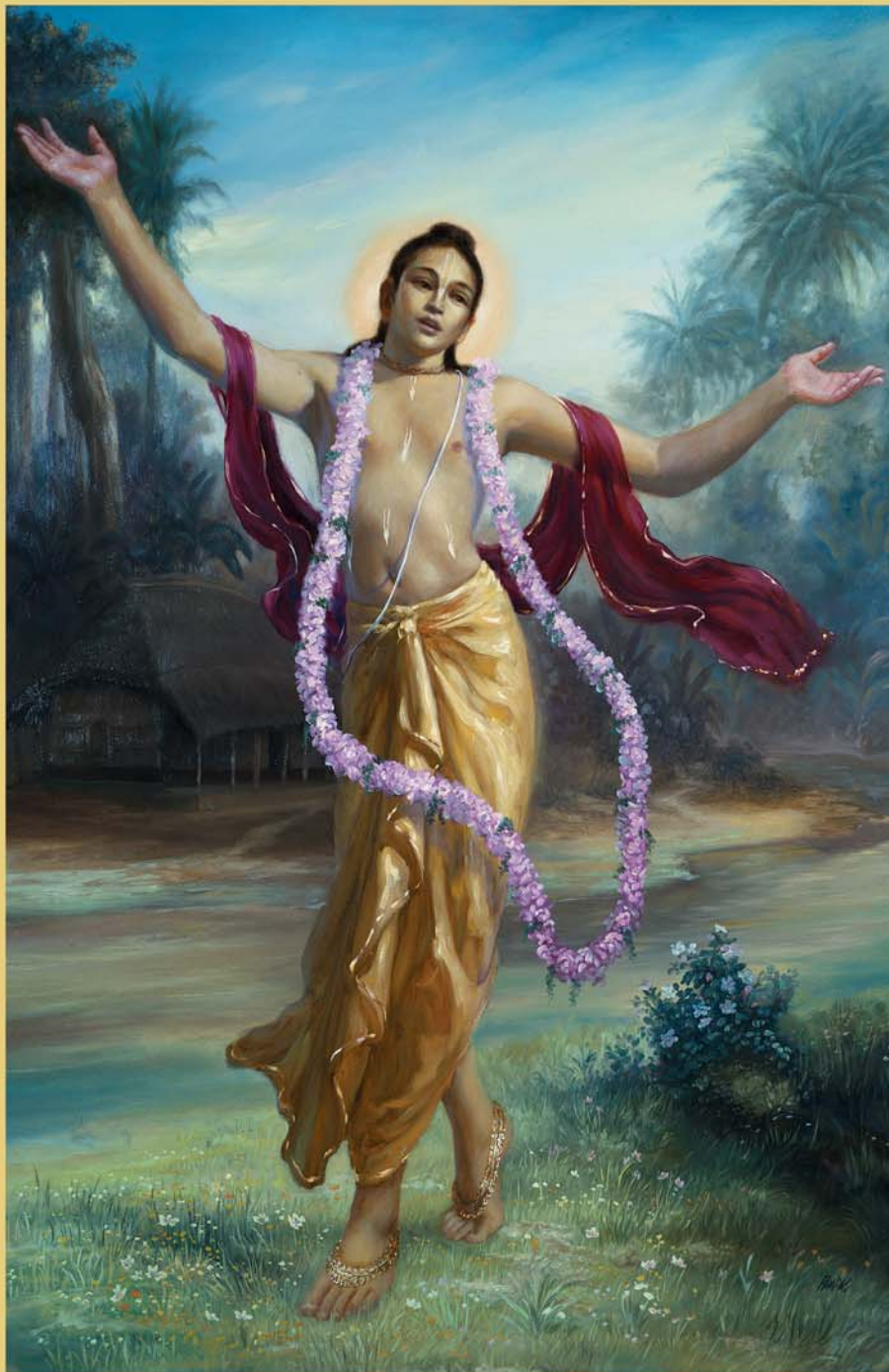
Léleknevelés

Élet a halál után

Amit ma megE-hecc

In memoriam

George Harrison

Tribhuvana sundara Śrī Śrī Rādhā-Śyāmasundara

Krisna-völgy templomának oltárán

Ő Isteni Kegyelme
A. C. Bhaktivedanta
Swami Prabhupāda

A Krisna-tudat Nemzetközi
Szervezetének alapító
ācāryája

Ő Isteni Kegyelme A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda (1896–1977) a *gauḍīya vaiṣṇavizmus* ősi vallási hagyományát ismertette meg a nyugati világgal, Krisna-tudat néven. 1966-ban alapította meg a Krisna-tudat Nemzetközi Szervezetét. Vezetésével a szervezet tíz év alatt *āśramákkal*, iskolákkal és farmközösségekkel rendelkező, világméretű misszióvá vált. Írásai a védikus filozófia, vallás, irodalom és kultúra igazi könyvtárát alkotják.

1%

FORDÍTSA LELKI CÉLOKRA

ADÓJA 1%-ÁT!

A magyar állampolgárok minden év elején lehetőséget kapnak arra, hogy adójuk kétszer 1%-ával valamely egyház, illetve társadalmi szervezet javára rendelkezzenek.

Kérjük, amennyiben egyetért törekvéseinkkel, adója 1%-ának felajánlásával támogassa Ön is a **Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közösségének** hitéletét és karitatív munkáját.

Köszönjük mindazok segítségét, akik a korábbi években Közösségünk javára rendelkeztek.

Kérjük, ne feledkezzen el az alapítványok számára felajánlható második 1%-ról sem! A Védikus Kultúráért Alapítvány adószáma: 18018318-1-14

Köszönjük támogatását!

**Egyháznak ajánlható:
Magyarországi Krisna-tudatú
Hívők Közössége**

Technikai számunk:

0 3 8 9

**Társadalmi szervezeteknek
ajánlható:
Védikus Kultúráért Alapítvány**

Adószámunk:

18018318-1-14

Néhány évvel ezelőtt nagy kuriózumnak számított egy-egy, a halál utáni életről szóló könyv megjelenése. Azóta rengeteg kiadvány jelent meg ebben a témában a piacon. Sokan a klinikai halál utáni tapasztalataikról számoltak be, mások azt írták le, hogy kik voltak előző életükben. Megismerkedhettünk olyan módszerekkel is, melyek segítségével akár azt is kiszámíthatjuk, kik voltunk előző, és kik leszünk a következő életünkben. E sokszínű és változó színvonalú könyveknek azonban volt egy közös sajátosságuk: felhívták a figyelmet arra, hogy a nem csak a test létezik, hanem ezen a testen belül megtalálható a lélek is. Ez az életszemlélet minden keleti filozófia alappillére. Magazinunk jelenlegi számában a védikus lélek-test felfogás alapjait mutatjuk be. Olvashatnak még a halál után életről, a "léleknevelésről", az indiai ünnepekről, a reklámok hatásáról, leírást találhatnak Isten városáról, valamint az élelmiszerekben megtalálható „E-számok” jelentéséről.

Sajnos életünk gyorsan pörgő forgatagában ritkán van lehetőségünk arra, hogy ne csak a testtel, hanem a lélekkel is foglalkozzunk. Kéréssem az, hogy legalább az olvasás erejéig szakítsanak időt a lélekre is!

Kellemes olvasást!

Manorāma dāsa
Manorāma dāsa

Bölcselet

A test lakója	4
Illúzió és valóság	6

Tudás-formák

Léleknevelés	10
Élet a halál után	12
A titokzatos lélekszokra	14

Társadalmak

Gyógyszer – mohóság ellen	16
Ellenreklám	24
A boldogság oszlopai	26

Kultúra

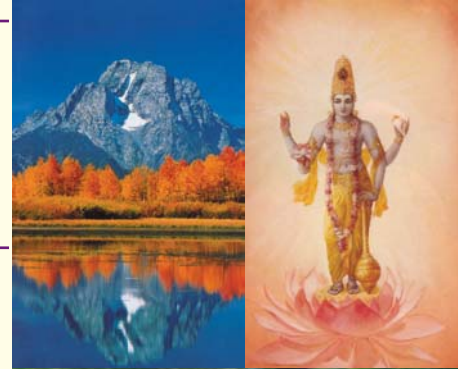
In memoriam George Harrison	9
Egy indiai bölcс végrendelete	23
Milyen is a kék szín?	28
Isten városa	30
Ünnepeink	35

Élet-stílus

Találkozások	32
Hagyományok	34
Amit ma megE-hecc	36

Śrīmad-Bhāgavatam	19
A bölcс	38

© 2002 Vissza Istenhez magazin
Minden jog fenntartva.
ISSN 1587-4362

A LAP MUNKATÁRSAI:

Felelős szerkesztő: Manorāma dāsa. **Főmunkatárs:** Hemāṅgī devī dāśī. **Rovatvezetők:** Hemāṅgī devī dāśī, Īśvara Kṛṣṇa dāsa, Lilāvātara dāsa, Rādhānātha dāsa, Śyāmā devī dāśī. **Olvasószerkesztő:** Tóth Gábor. **Művészeti tanácsadó:** Magyar Zsuzsanna. **Nyomdai előkészítés:** Sundara-rūpa dāsa. **KIADJA:** a Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közössége, 8699 Somogyvámos, Fő u. 38. Tel.: (85) 340-130, (30) 228-4400, e-mail: vim@pamho.net

A SZANSZKRIT SZAVAK KIEJTÉSE:

A szavakat egy meghatározott írásmód szerint írjuk a latin betűs formába, amely lehetővé teszi az olvasó számára a szavak helyes kiejtését. **ā** - mint az **á** az akác szóban (kétszer olyan hosszú, mint a rövid a); **e** - mint az **é** az élet szóban; **ī** - mint az **í** az így szóban; **r** - mint a **ri** a karika szóban; **c** - mint a **cs** a cserép szóban; **ch**, **jh**, **dh** - mint a **cs** és a **h** együtt, a **dzs** és a **h** együtt valamint a **d** és a **h** együtt. Tehát a Kṛṣṇa szót Krisnának, a Caitanya szót pedig Csaitanyjának ejtjük.

A test lakója

A lélek az élőlény, s a halál pillanatában egyik testből a másikba vándorol. A test változhat, de az én változatlan marad. A testnek ezt a változását akár jelenlegi életünkben is megfigyelhetjük. A csecsemőkorból a gyermekkorba, majd az ifjúkorba, később pedig a felnőttkorba lépünk. Ezalatt tudatos énünk, vagyis a lelkünk ugyanaz marad. A test anyagi, tényleges énünk pedig lelki. Amikor az ember valóban megérti ezt, önmegvalósítottá válik. A következőkben Śrīla Prabhupāda és Karlfried Graf von Dürckheim valláspszichológus 1974-ben, Frankfurtban lezajlott beszélgetéséből közlünk egy részletet.

Dürckheim professzor: Úgy gondolom, hogy döntő pillanathoz értünk a nyugati világban, mivel a történelem folyamán először kezdik az amerikai és európai emberek komolyan venni azokat a belső tapasztalatokat, melyeken keresztül az igazság megnyilvánul. Keleten természetesen mindig éltek olyan filozófusok, akik ismerték azokat a tapasztalatokat, melyek révén a halál elveszíti ijesztő jellegét, és egy tökéletesebb élet küszöbévé válik.

Az embereknek szükségük van arra a tapasztalatra, amivel felülkerekedhetnek testi szokásaikon. Ha sikerül áttörniük ezen a testi korlátok közé zárt tapasztaláson, akkor egyszeriben arra is rájönnek majd, hogy egy egészen más elv is működik bennük. Tudatára ébrednek „belső életüknek”.

Śrīla Prabhupāda: Az Úr Kṛṣṇa híve automatikusan a tudatára ébred ennek a másféle elvnek, mivel sohasem gondolja azt, hogy „én ez a test vagyok”. Azt gondolja: *aham brahmāsmi* — „lélek vagyok”. Az első instrukció, amit az Úr Kṛṣṇa Arjunának ad a *Bhagavad-gītā*-ban, így hangzik: „Kedves Arjuna, te nagyon komolyan veszed a test állapotát, de ennek az anyagi testnek – legyen az élő vagy holt – egy

tanult ember nem tulajdonít nagy jelentőséget.” A lelki fejlődés ösvényén először ezt kell magunkban megvalósítani. Ebben a világban mindenki a testével van elfoglalva, és amíg él, a legkülönbébb módokon igyekeznek kényeztetni. S amikor a test meghal, az emberek hatalmas szobrokat és emlékműveket emelnek fölé. Ez a test-tudat. Közben senki nem érti, hogy az élő lélekszakra az, ami széppé és élővé teszi a testet. Amikor pedig bekövetkezik a halál, senki sem tudja, hová tűnik az igazi én. Ez tudatlanság.

Dürckheim professzor: Az önmegvalósítás folyamata belső élmények sorozata, nem így van? Itt Európában az emberek átéltek ilyesfajta élményeket. Úgy gondolom, Európa igazi kincse valójában az, hogy sok ember járta meg a harctereket, a koncentrációs táborokat, sokan éltek át bombatámadásokat. Szívükben őrzik azoknak a pillanatoknak az emlékéit, amikor közel volt hozzájuk a halál, amikor megsebesültek és majdnem darabokra lettek szaggatva, s egy futó pillanatra megtapasztalhatták valódi, örök természetüket. De most arra van szükség, hogy az embereknek megmagyarázzák: nem kell ahhoz harctér, koncentrációs tábor vagy bom-

batámadás, hogy komolyan vegyék belső élményeiket, amikor hirtelen megérinti őket az isteni valóság érzése, és megértik, hogy a testi lét még nem minden.

A test olyan, mint egy álom

Śrīla Prabhupāda: Ezt minden éjszaka átélhetjük. Amikor álmodunk, habár a testünk az ágyban fekszik, mi mégis valahová máshová megyünk. Így mindannyian megtapasztalhatjuk, hogy valódi azonosságunk független ettől a testtől. Amikor álmodunk, megfeledkezünk ágyban fekvő testünkről. Különböző testekben cselekszünk és különféle helyszíneken fordulunk meg. Napközben pedig ugyanúgy megfeledkezünk álombéli testeinkről, melyekben oly sok helyre eljutottunk. Lehet, hogy álombéli testünkben az égen repültünk. Éjjel az ébren lévő, nappal pedig az álombéli testünket felejtjük el. De tudatos énünk, a lélek, akkor is létezik, mi pedig mindkét testben tudatában maradunk létezésünknek. Ezért arra kell következtetnünk, hogy egyik test sem az énünk. Csak egy ideig létezőnk egy bizonyos testben, majd a halál pillanatában elfelejtjük azt. A test valójában csak

az elme által emelt építmény, olyan, mint egy álom, az én viszont különbözik az összes ilyen elmébéli képződménytől. Ez az önmegvalósítás. A Bhagavad-gītában az Úr Kṛṣṇa ezt mondja:

*indriyāṇi parāṇy āhur
indriyebhyaḥ param manaḥ
manasas tu parā buddhir
yo buddheḥ paratas tu saḥ*

„A cselekvő érzékszervek magasabb rendűek a tompa anyagnál, az elme az érzékeknél, az értelem az elménél, de ő [a lélek] még az értelemnél is magasabb rendű.” (3.42)

Dürckheim professzor: Ön a hamis egóról is beszélt ma. Úgy érti, hogy a valódi ego a lélek?

Śrīla Prabhupāda: Igen, az a tiszta ego. Például itt van most nekem ez a hetvennyolc éves indiai származású testem és a vele járó hamis egóm, ami azt gondolja: „indiai vagyok”, „ez a test vagyok”. Ez egy tévhit. Egy napon ez az átmeneti test elenyészik, én pedig egy másik átmeneti testet kapok. Az egész csupán mulandó illúzió. A valóság az, hogy a lélek – vágyai és tettei alapján – egyik testből a másikba vándorol.

Dürckheim professzor: Létezhet-e a tudat az anyagi testtől függetlenül?

Śrīla Prabhupāda: Igen. A tiszta tudatnak, a léleknek, nincsen szüksége anyagi testre. Például amikor Ön álmodik, elfelejti jelenlegi testét, de ennek ellenére tudatos marad. A lélek, a tudat, olyan, mint a víz: a víz tiszta, de ahogy aláhull az égből és megérinti a földet, sáros lesz.

Dürckheim professzor: Igen.

Śrīla Prabhupāda: Ehhez hasonlóan mi lelki élőlények vagyunk, tiszták,

de ahogy elhagyjuk a lelki világot és kapcsolatba kerülünk ezekkel az anyagi testekkel, a tudatunk befedetté válik. A tudat tiszta marad, de befedi a sár (a test). Ezért harcolnak az emberek. Tévesen a testükkel azonosítják magukat, azt gondolva: „német vagyok”, „angol vagyok”, „néger vagyok”, „fehér vagyok”, „ez vagyok”, „az vagyok” – annyiféle testi megjelölés. Ezek a testi besorolások csupán szennyeződések. Ezért faragnak vagy festenek a művészek meztelen alakokat. Franciaországban például a meztelenséget „tiszta” művészetnek tartják. Ugyanakkor ha valaki megéri a „meztelenséget”, vagyis a lélek valódi – testi megjelölések nélküli – állapotát, az a tisztaság.

Dürckheim professzor: Miért tűnik oly nehéznek megérteni azt, hogy mi nem ez a test vagyunk?

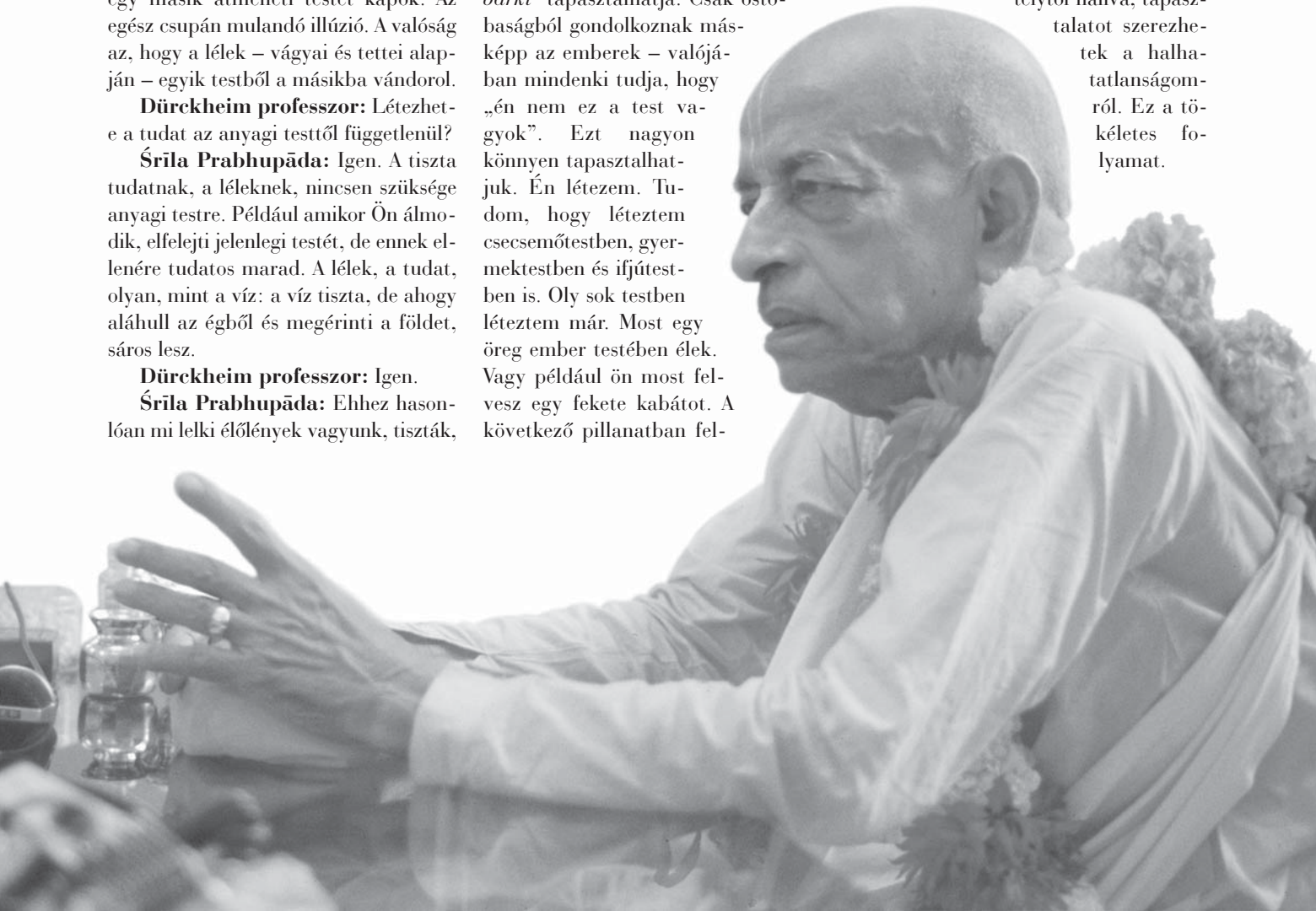
**Mindenki tudja, hogy
„én nem ez a test vagyok”**

Śrīla Prabhupāda: *Nem* nehéz. Ezt bárki tapasztalhatja. Csak ostobaságból gondolkoznak más-képp az emberek – valójában mindenki tudja, hogy „én nem ez a test vagyok”. Ezt nagyon könnyen tapasztalhatjuk. Én létezem. Tudom, hogy léteztem csecsemőtestben, gyermektestben és ifjútestben is. Oly sok testben léteztem már. Most egy öreg ember testében élek. Vagy például ön most felvesz egy fekete kabátot. A következő pillanatban fel-

vehet egy fehéret. De ettől ön még nem azonos azzal a fekete vagy fehér kabáttal, egyszerűen csak kabátot cserélt. Ha én ezért önt „Feketekabát úrnak” hívnám, az az én butaságom lenne. Ugyanígy, életemben sok alkalommal változtattam a testemet, mégsem vagyok azonos egyikkel sem. Ez az igazi tudás.

Dürckheim professzor: Mégis, nem okoz ez nehézséget? Például valaki értelmi síkon könnyen felfoghatja, hogy nem a test az éne, mégis fél a haláltól. Nem arra utal-e ez, hogy tapasztalati úton nem értette meg? Amint ezt tapasztalatai alapján megérte valaki, nem fog félni a haláltól, mivel tudja, hogy valójában nem halhat meg.

Śrīla Prabhupāda: A tapasztalatot egy felsőbb forrásból szerezzük, olyan valakitől, akinek magasabb szintű tudása van. Ahelyett, hogy hosszú éveken át próbálnám megszerezni azt a tapasztalatot, hogy én nem ez a test vagyok, inkább Istentől, vagyis Kṛṣṇától, a tökéletes forrástól fogadom el ezt a tudást. Így, egy hiteles tekintélytől hallva, tapasztalatot szerezhetek a halhatatlanságomról. Ez a tökéletes folyamat.

Mi az illúzió?

„Illúzióban vagy” – halljuk gyakran, amikor olyasvalamiben hiszünk, aminek megvalósulására nincs reális esély. A valóságtól elrugaszkodott, a való életnek ellentmondó elképzelést illúzióknak nevezzük. Az illúzióknak a sarkalatosabb jelentése az, hogy valamit másnak vélünk, mint ami. Ezt az ősi védikus szentírásokban szanszkritül *māyā-nak* nevezik, ami azt jelenti, hogy „nem az”.

Sokszor előfordul, hogy határtalan lelkesedésünk ellenére sem érjük el a célunkat: délibábot kergetünk. Ez történik a sivatagi vándorral is, amikor az ivóvíze elfogy és a kíméletlen hőségben egy csodálatos oázist pillant meg a távoli horizont fölött. Ha nem akar szembenézni a könnyörtelen valósággal, akkor önmagát becsapva, rettenetes erőfeszítéssel halad a délibáb felé, és az sem csökkenti az elszántságát, hogy az út során fehéren ragyogó csontvázak mellett halad el. „Nekem sikerülni fog” – gondolja, és rendületlenül halad tovább, hogy végül elfoglalja a helyét a sikertelen vándorok birodalmában.

Illúzió és valóság

Vannak olyan esetek is, amikor valakit nem lehet meggyőzni arról, hogy szembenézzen a valósággal, mivel a pusztán tényekből eredő következmények egyszerűen elfogadhatatlanok számára. Egyszer, amikor egy nagy bölcslet arról kérdeztek, hogy szerinte mi a legnagyobb illúzió a világon, a következőt válaszolta: „A legnagyobb káprázat az, hogy az emberek, noha látják, hogy ismerőseik, barátaik, rokonaik és közeli kényszerítő hatására, továbbra is úgy viselkednek, mintha velük ez sohasem történhetne meg. Mintha valami miatt velük kivételt tennének az anyagi természet törvényei.” A fenti megállapítás értelmében alapvető illúzió az, hogy úgy élünk, mintha e mulandó testben örökké élvezhetnénk az életet. Valójában tudjuk, hogy ez nem igaz, mégsem akarunk tudomást venni róla. A halál gondolatát egyszerűen elhessegetjük magunktól. Nem tudunk szembenézni azzal, hogy a halál bennünket is utol fog érni, az örök idő pedig ugyanúgy el fogja mosni az anyagi fejlődésre tett erőfeszítéseink eredményeit, mint gyermekeink tengerpartra épített homokvárát a tenger hullámai.

A hétköznapi illúziója

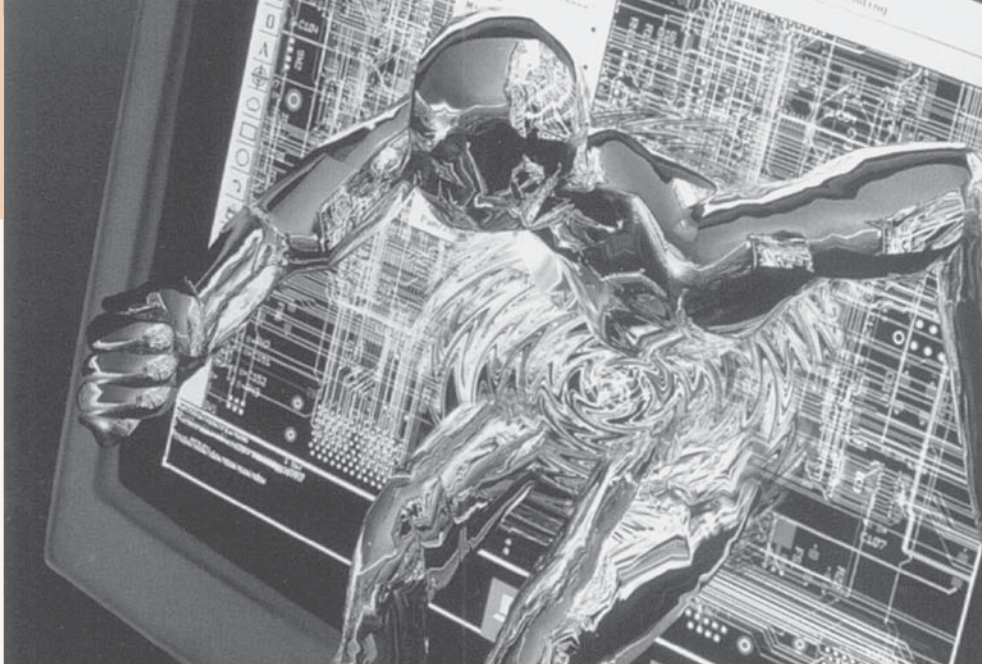
Az illúzió manapság természetes velejárója az életünknek. A mámorítószerek fogyasztása szinte elengedhetetlen része a társasági életnek, az alkohol az alapja a „jó hangulat” megteremtésének. A kábítószeres rohamosan terjedő fogyasztása ellen ma még ugyan elkeseredett harcot vív az állam, de mivel a fogyasztói igény egyre nagyobb e szerek iránt is, a küzdelem meglehetősen kilá-

tástalan. Globalizált világunk egyik legnagyobb iparága, a filmipar is a minél sikeresebb illúziókeltést tűzte zászlajára. A képernyő elé ülve csak azonosulnunk kell valamelyik szereplővel, és máris átélhetjük a szerepének megfelelő élményeket – anélkül, hogy közben a valóságban bármit is kockáztatnunk kellene. Ennek a fajta márnak a csúcstechnológiáját a különféle szimulátorok jelentik. Itt még egy film előre megírt forgatókönyve sem korlátoz bennünket. Csak be kell lépni a „cyberspace”-be és máris azt csinálunk, amit akarunk! Vadászpülőről bombázzhatjuk a tálibokat, vagy éppen egy kiállítás tekintetünk meg, tetszés szerint.

Az élőlény a boldogságot keresi a természetével ellentétes anyagi környezetben

De miért van minderre szükség? Mit keresünk folyton az illúzió különféle formáiban, vagy mi elől menekülünk beléjük? Azt gondolhatnánk, hogy erre a kérdésre ahány ember, annyi válasz. Pedig a válasz nagyon egyszerű: életünk során folyton a szenvedés elől menekülünk, és a valódi boldogságot szeretnénk megtalálni. A védikus szentírások szerint az élőlény, természetéből fakadóan, állhatatosan keresi a boldogságot, és mindig abban reménykedik, hogy megtalálja: *ānanda-mayo*

bhyāsāt. Akárhányszor is kell csalódnia az anyagi energia ígéreteiben, újra és újra el tudja hinni, hogy boldog lehet. Szánalmas helyzete így ahhoz a haléhoz hasonló, aki a partra vetve magát a szárazföldön próbálja megtalálni a boldogságot. Barátai a lehető legkellemesebb környezetet biztosítják számára a parton. A tengerpart puha homokján elhelyezett kényelmes fotelben, napernyő alatt üldögélve, kedve szerint nézheti a legújabb filmeket, vagy az interneten szörfözhet, miközben egy gyönyörű és udvarias pincérnő a legfinomabb ételekkel és italokkal szolgálja ki. Neki azonban mindez csak az elviselhetetlen szenvedés forrása, hiszen e látszólagos boldogság valójában nem más, mint a víz hiánya miatti fuldoklás. Csak a hal eredeti természetének ismeretében érthetjük meg, hogy teljesen más környezetre: az éltető vízre van igazán szüksége.

Az élőlény a testtől függetlenül létező, örökkévaló és tudatos lélek

Anélkül, hogy a saját természetünkkel tisztában lennénk, hogyan is tudhatnánk, mi a jó nekünk? A megoldás azzal kezdődik, hogy megértjük, mi az önvalónk. Választ kell találnunk a következő, egyszerűnek látszó kérdésre: „Ki vagyok én?” A védikus írások a lelki oktatást az erre a kérdésre adott konkrét válasszal kezdik. *Aham brahmāsmi*: lélek vagyok. Ez azt jelenti, hogy habár jelen vagyunk a mulandó testben, az

önvalónk nem azonos azzal. Az élet a lélek örök energiája, és csak a testben való ideiglenes jelenléte teszi az amúgy élettelen anyagból álló testet is látszólag élővé. A lélek tehát transzcendentális természetéből kifolyólag örök, azaz halhatatlan. Létezésünk alapvető tünete, a tudat, szintén nem a test sajátja, hanem a testtől független létezőé, a transzcendentális léleké. Az tehát, hogy az anyagi testünknek hisszük magunkat, egy olyan alapvető félreértés, mintha azt hinnénk, hogy a ruhánk vagyunk. Egy kesztyűről, még ha látszólag mozog és cselekszik is, nem gondolná senki, hogy egy tudatos élőlény, hiszen tudjuk, hogy a kesztyű anyagát egy benne rejlő végtag, a kéz mozgatja.

A feltételekhez kötött lélek a vágy és a gyűlölet kettősségében

A lélek növényi, állati vagy emberi fajan való megszületése pillanatától kezdve mulandó testének hiszi magát, ezért a természet törvényeinek engedelmeskedve az adott fajnak megfelelően viselkedik. A testtel való azonosulásából fakadó illúziója a vágy és gyűlölet ellentét-párjaiban nyilvánul meg. A Bhagavad-gītában Kṛṣṇa barátjának, Arjunának is beszél erről: „*Ebben a világban minden élőlény illúzióban születik, megzavarodva a vágy és a gyűlölet kettősségétől*” (Bg. 7.27). Így lesznek a megzavarodott emberek e kettősségek – szégyen és tisztelet, szenvedés és boldogság, nő és férfi, jó és

rossz, élet és halál – rabjai. Lelki azonosságunkat illetően tudatlanok vagyunk, így már a születésünk óta ez az ellentétekben való gondolkodásmód jellemző ránk. Ebből születik meg a halálfélelem, ami az anyagi világbeli hosszú vándorlásunk során, hűséges útitársunkként, minden anyagi élvezettel teli pillanatot az elmúlás tudatával keserít meg.

A guru vezet ki az anyagi világ illúziójából

Hogyan tehetnénk szert igazi lelki tudásra, amivel legyőzhetnénk tudatlanságunkat, amely ilyen kilátástalan helyzetbe juttatott bennünket? Kṛṣṇa a Bhagavad-gītában azt is elmondja, hogy az élőlényeket fogva tartó illúziókeltő energiáját csak olyan lelki tanítómesterek, *guruk* segítségével győzhetjük le, akik már megtapasztalták eredeti lelki azonosságukat, s így a transzcendentális tudás fátylalángjával a mi szemünket is felnyithatják: „*Fordulj egy hiteles lelki tanítómesterhez, úgy próbáld megismerni az Igazságot! Tudakozódj tőle alázatosan, és szeretettel szolgálj őt! Az önmegvalósítást elért lelkek képesek tudásban részesíteni téged, mert ők már látták az Igazságot! Ha egy önmegvalósított lélek igazi tudásban részesít, többé nem esel ilyen illúzióba*” (Bg. 4.34–35). Egy ilyen mester kegyéből megérthetjük, hogy az átmeneti dolgokban és az ideiglenes kapcsolatokban lelt pillanatnyi öröm nem nyújthat valódi elégedettséget az örök lélek számára. A boldogság természete az, hogy csak az örökkévalóság abszolút dimenziójában értelmezhető, ahol a pillanat gyönyörét nem árnyékolja be az elvesztése miatti folytonos aggodalom.

A lelki világ létezése és abszolút helyzete

Létezik-e olyan birodalom, ahol az élőlények nincsenek alávetve a környékentlen időnek, s így mentesek lehetnek a születés, a betegség, az öregség és a halál okozta szenvedéstől? Van-e olyan világ, ahova nem mászhat be a halál fekete pókja, hogy gúzsba kössön ben-

nünket a tér és az idő fonálából szőtt ragacsos hálójával?

A védikus szentírások szerint ez az anyagi gyötrelmekről mentes szféra nemcsak hogy létezik, de az Úr teremtésének háromnegyed részét alkotja, lehetőséget adva lakóinak a teljes tudással és örökkévaló boldogsággal teli lelki létezésre. Az írások szerint az univerzum első teremtett lényé, Brahmā, a lemondásaival elégedetté tette Teremtőjét, Śrī Kṛṣṇát, aki ezért megengedte neki, hogy bepillantasson a lelki világ Golokának nevezett szférájába. A társai körében élő Úr és környezete látványának leírhatatlan élményét a *Brahma-samhitā* című csodálatos himnuszában énekelte meg: „Az a transzcendentális lakhelyet imádom, ahol az élőlények vegyítetlen lelki lényegükben a boldogság parttalan óceánjában elmerülve végzik a Legfelsőbb Úr, Śrī Kṛṣṇa szerető szolgálatát, akire szeretetük egyetlen tárgyaként tekintenek. Ott minden fa transzcendentális kívánságteljesítő fa, a föld kívánságteljesítő drágakövekből áll, a víz pedig csodálatos nektár. A lelki világban minden szó egy ének, minden lépés tánc, a fuvola a legkedvesebb társ, minden önragyogó és transzcendentális gyönyört sugároz. Ott minden a legmagasabb rendű lelki állapotban nyújt élvezetet és ízt, a megszámlálhatatlanul sok surabhī tehén pedig annyi tejet ad, akár egy transzcendentális óceán. Ezt a birodalmat, ahol a transzcendentális idő múlt és jövő nélkül, csak az örökkévalóság elmúlhatatlan pillanatainak jelenében létezik, ebben a világban csupán néhány önmegvalósított lélek ismeri, akik Golokának nevezik.”

Hogyan juthatunk el a lelki világba?

Bizonyára megfizethetetlen lenne a jegy erre a csodálatos helyre, ha azt egy utazási irodában próbálnánk megvásárolni. Ezt a jegyet pénzzel vagy más anyagi eszközzel lehetetlen megszerezni. Hogyan kerülhetnénk ki mégis az anyag káprázatának hatása alól, s hogyan juthatnánk el Golokára? Saját

erőnkéből ez bizonyára lehetetlen volna. Szerencsénkre azonban ezzel a vágyunkkal szemben Isten sem közömbös. A Gītā egyik versében Ő is megértően beszél a helyzet súlyosságáról, ugyanakkor együttérzően a remény kapuját is kitarja azok számára, akik meghódnak Előtte, és szeretetteljes odaadó szolgálatához látnak: „Az élőlényeket fogva tartó illuzórikus, isteni energiámat bizony nagyon nehéz legyőzni. De azok, akik átadták magukat Nekem, könnyen túllépnek rajta” (Bg. 7.14). „Gondolj mindig Rám, légy az Én hívem! Imádj Engem, és ajánld tiszteletedet Előtem. Így kétségtelenül el fogsz jutni Hozzám!” (Bg. 18.65).

Elég bátrak vagyunk-e ahhoz, hogy merjünk hinni az Abszolút Igazság való-

ságában, vagy tovább sodródunk a születés és halál birodalmában? Ez kizárólag rajtunk múlik. Kṛṣṇa is csak ennyit mondott barátjának, Arjunának, miután befejezte a lelki tudományról szóló tanítását: „Íme, átadtam neked e legbizalmasabb tudást! Fontold meg jól, s aztán tégy úgy, ahogy jónak látod!” (Bg.18.63). Ha komolyan megfontolva a fentieket, a szabad akaratunkat végre az örökkévalóság felé tett jelentőségteljes lépések megtételére használjuk, egy olyan varázslatos világ nyílik meg előttünk, amely sokkal igazabb és valóságosabb, mint az, amit nap mint nap magunk körül látunk.

Gaura Śakti dāsa

Hare Kṛṣṇa Hare Kṛṣṇa
Kṛṣṇa Kṛṣṇa Hare Hare
Hare Rāma Hare Rāma
Rāma Rāma Hare Hare

„Minden más várhat, csak az istenkeresés nem.”
(George Harrison)

In Memoriam George Harrison

George Harrison a Hare Kṛṣṇa mozgalom régi barátja volt. Gyakran „titkos *bhaktának*” nevezte magát, mert nem a hagyományos krisnás öltözetet viselte, hanem nyugati ruhában járt. Mindig is érdekelte a keleti filozófia és zene, már akkor is, amikor Śrīla Prabhupāda és tanítványai 1966-os amerikai lemezfelvételét hallotta. George már az eset előtt is énekelt a Hare Kṛṣṇa *mantrát*, amelyről így számolt be egy interjú során:

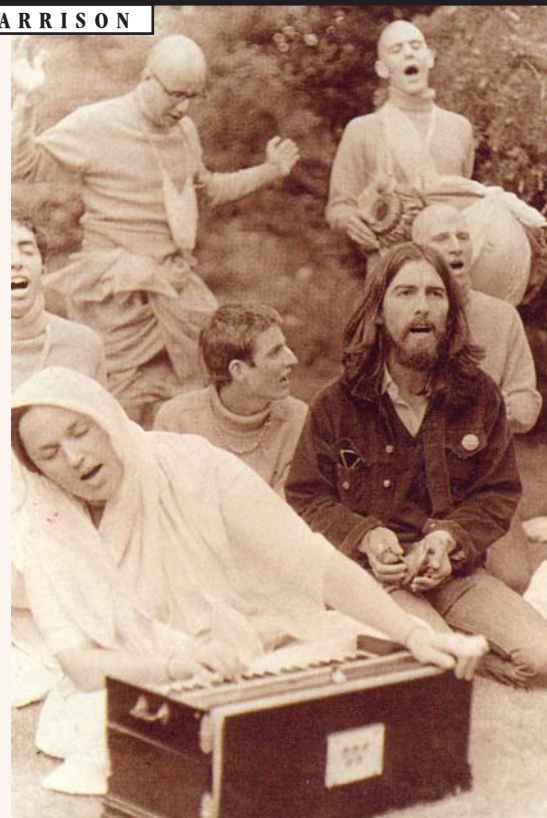
„Emlékszem, amikor John és én napokon keresztül énekeltük a Hare Kṛṣṇát, a görög szigetek közt vitorlázva. Úgy hat órán keresztül énekeltük, mert az ember nem tudja abbahagyni, ha egyszer belejön. Egyszerűen nem tudja abbahagyni. Ha egyszer abbahagyja, az olyan, mintha kialudtak volna a fények.”

George 1969-ben találkozott először Śrīla Prabhupādával John Lennon házában, Londontól nem messze. Hosszas beszélgetést folytattak a Kṛṣṇa-tudat filozófiájáról és a Bhagavad-gītáról, s az eszmecserében John és Yoko Ono is részt vett. George már e londoni találkozó előtt is több ízben segített a *bhaktáknak*, többek közt akkor is, amikor a londoni *bhakták* az Apple Records-ban a „Radha Krishna Temple” című album felvételeit készítették. Az album egyik dala, a „Hare Krishna Mantra”, számos európai or-

szágban a toplisták élére került. Sok ember számára, beleértve számos később csatlakozott Kṛṣṇa-hívőt is, ez a felvétel jelentette az első kapcsolatot Kṛṣṇa szent nevével. Egy George által komponált másik híres ének, a „Govindam”, a „Goddess of Fortune” album nyitó dala. Amikor Śrīla Prabhupāda először hallotta a dalt, sírt meghatottságában, s kérésére azóta minden reggel ezt játsszák az oltáron álló *mūrtik* (istenszobrok) üdvözlésekor a világ összes Hare Kṛṣṇa templomában. A Hare Kṛṣṇa *mantra* „My Sweet Lord” című híres nagylemezén is szerepel.

Később számos alkalommal találkozott Śrīla Prabhupādával, s amikor csak tehetette, támogatta misszióját. Az egyik ilyen komoly segítségével például a *Kṛṣṇa* c. könyv nyomtatására adott támogatása volt. George-ot kérték meg a könyv előszavának megírására is. 1973-ban a Kṛṣṇa-tudatú mozgalomnak, az ISKCON-nak adományozta hertfordshire-i otthonát, amelynek most már Bhaktivedanta Manor a neve, s az egyik legfontosabb Hare Kṛṣṇa központ Angliában.

Śrīla Prabhupāda lebeszélte arról, hogy templomban lakó szerzetesként csatlakozzon a mozgalomhoz. Azt mondta neki, az énekével és a dalaival nagyobb szolgálatot tud felajánlani Kṛṣṇának. A *bhakták* körében úgy em-

legették, mint akinek nincs is szüksége arra, hogy lelki nevet kapjon, mivel már van neki: Hari fia (a „Hari’s son” ugyanis ezt jelenti angolul). Sok Kṛṣṇa-hívő hálás azért a sok-sok önzetlen szolgálatért, amit a Kṛṣṇa-tudatú mozgalomért és a Hare Kṛṣṇa mantra terjesztéséért tett. Mindenki szerette őt egyszerű és alázatos természetéért és odaadásáért.

Utolsó napjait egyik barátja, Gavin de Becker házában töltötte, s csak a felesége, a fia, valamint két régi *bhaktabarátja*, Śyāmasundara prabhu és Mukunda Goswami voltak vele. A Hare Kṛṣṇa *mantrát* énekelték halkán az ágya mellett, amikor 2001. november 29-én, kora délután eltávozott. Utolsó kívánságának megfelelően testét még aznap elhamvasztották, hamvait pedig a szent Gangesz folyóba szórták.

A Kṛṣṇa-tudatú mozgalom tagjai szerte a világon fájlalják, hogy elvesztették egy önzetlen *bhaktá* társaságát.

Śacisuta dāsa

Léleknevelés

Testnevelésről mindenki hallott már, de vajon lehet-e nevelni a lelket? Ha hozzá akarunk látni ehhez az embert próbáló feladathoz, először meg kell értenünk a lélek helyzetét a világban, majd meg kell tanulnunk, hogy a léleknevelés szempontjából hogyan válhatunk hasznossá mi magunk.

A lélek és az anyagi világ

A lélek természetes közege a lelki világ. Ez magától értetődőnek tűnik, mégis oly sokan vagyunk, akik büszkeségből, hatalomvágyból vagy más okból elhagytuk otthonunkat, s az anyagi világban próbálunk boldogulni: néhány pillanatnyi sikerfoszlánytól eltekintve, eredménytelenül. Az anyagi világba került lélek ugyanis nem ura vágyainak, s még kevésbé azok következményeinek. Valójában szüntelenül az anyagi világ

működését meghatározó három kötőerő – a tudatlanság, a szenvedély és a jóság – hatása alatt cselekszünk. Ezt a tételt az Úr Krisna így összegzi a Bhagavad-gītā 18.40 versében:

„Nincs olyan lény, sem itt, sem a felsőbb bolygók félistenei között, aki mentes lenne az anyagi természetből születő három kötőerőtől.”

Mivel minden cselekedetünk, minden megnyilvánulásunk, így a nevelés is az említett kötőerők hatása alatt zajlik, érdemes megtanulnunk, hogyan ismerhetjük fel egy-egy tettünkben az azt meghatározó kötőerőt.

Mindannyiunknak vannak jó és rossz iskolai emlékei, melyek jelentős része egyes tanárainkhoz fűződik. Nem egy ilyen élmény, ha emlékezetünkbe idézzük, még ma is érzelmeket kavarr bennünk. Próbáljunk meg felidézni egy-két ilyen emléket! Az alábbiakban megtudhatjuk, mi jellemző a különböző kötőerőkben történő tanításra, s ezek alapján megállapíthatjuk, mely kötőerő dominált egy adott helyzetben a tanár viselkedésében, s ez hogyan befolyásolta a környezetét.

Tanítás a tudatlanság kötőerejében

Ha a tanár dühös és erőszakos, ha anélkül készíti tanítványait saját elvárásainak végrehajtására, hogy figyelembe venné fejlődésüknek különböző szempontjait, akkor a tudatlanság kötőereje alatt cselekszik. Az ilyen viselkedés szenvedést okoz a tanárnak és a diáknak egyaránt. Ilyen helyzetben a tanár aligha hozhat helyes döntést. Így döntéseinek eredményei sem lesznek megfelelőek, s végül ellenséges viszony alakul ki tanár és diák között.

Az ellenséges hangulat a tudatlanság kötőerejének jellegzetessége. A tudatlanságban tanító tanár úgy érvényesíti az akaratát, hogy eközben nem tiszteli, sőt figyelembe sem veszi a diák érdekeit. Negatív hozzáállását a diákok érdekében alkalmazott „kemény kéz” elvével próbálja igazolni. Az ilyen tanár terveket dolgoz ki arra vonatkozóan, hogy milyen büntetés jár a szabályok megszegőinek, ám ha erre sor kerül, mégsem az előre meghatározott módon büntet, hanem szeszélyétől függően, a „kemény kéz” elvét szem előtt tartva.

Mivel nem bízunk meg a diákokban,

megosztja őket: egyeseket ellenségnek, másokat szövetségeseinek tekint. Bizalmatlanságát gúnyos és durva megnyilvánulásai is elárulják.

Tanítás a szenvedély kötőerejében

A szenvedély kötőerejében folyó tanítás erősen tanárközpontú. A tanár itt személyes sértésként éli meg, ha a diák nem tiszteli őt vagy választott módszerét. Keményen dolgozik, ám hangulata eredményei alapján változik, s irigy, ha valamelyik kollégája nála jobb eredményeket ér el. Nem tudja eldönteni, hogy mi a legjobb a tanítványai számára, ezért gyakran élvezetes feladatokkal látja el őket, melyek elveszik az időt a nevelés valódi céljától.

Engedményeket tesz a rövidtávú sikerekért, ezért ritkán száll szembe a diákok helytelen viselkedésével, melynek hatására eluralkodik a fegyelmezetlenség.

Mivel az ilyen tanár saját kényelmét helyezi előtérbe, szabad kezet ad a diákoknak, akik a látszólagos siker ellenére rossz viselkedési modelleket, illetve

hozzaállást tanulnak meg. A szenvedély kötőerejében való tanítás eredménye ezért rövid távon mézédés, hosszú távon azonban keserű, mint a mérge.

Tanítás a jóság kötőerejében

Ha a tanár önfegyelmzett és türelmes az órán, minden bizonnyal a jóság kötőerejében tanít. Mivel nem ragaszkodik munkájának gyümölcéséhez, nem ingatják meg az átmeneti sikerek, illetve kudarcok. Tudatában van annak, hogy mire van szüksége a diákoknak, és ezt világosan közölni is tudja tanítványival. Következetessége adott esetben keménységnek is tűnhet a diák számára, de ez az átmeneti keserű élmény idővel édessé válik.

Az ilyen tanítás jellemzője a következetesség és a határozottság, mely jelen van a tanár viselkedésében, utasításaiban, s abban, ahogy számonkéri az átadott tudást. Ez a titka a tanítás során tapasztalható tiszteletnek és fegyelmenek.

Léleklevelés mindenkinek

Ugye könnyű volt elhelyezni iskoláskori élményeinket, no meg tanárainkat ebben a hármas rendszerben? Természetesen nemcsak a tanteremben uralkodik ez a három kötőerő. Mi is folyamatosan a hatásuk alatt vagyunk. Figyeljük csak meg egy-két órán át, hogy viselkedésünkben vagy kommunikációnk során

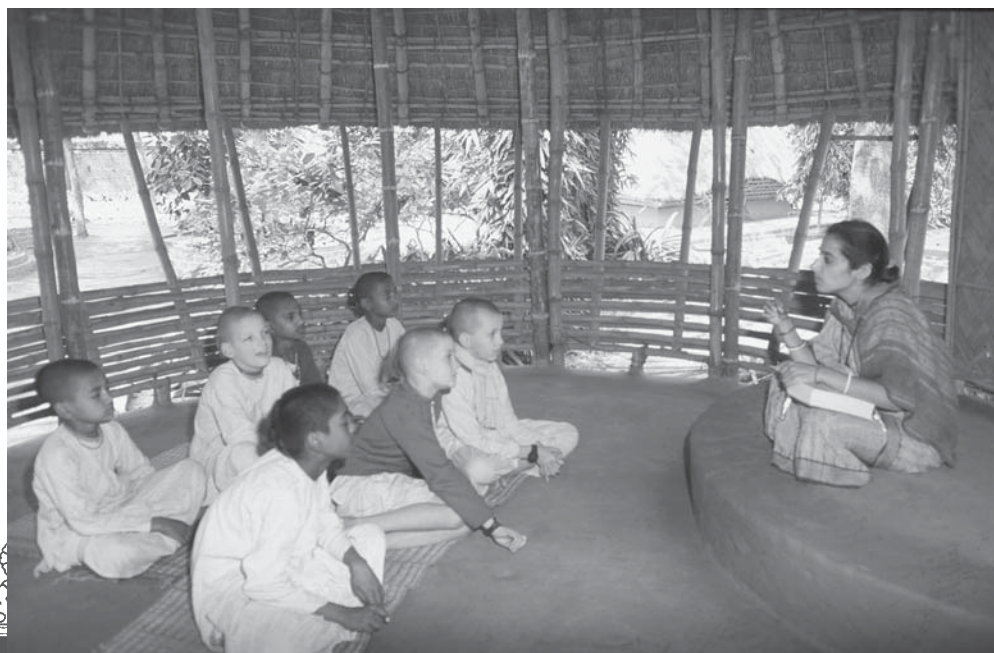

épp az ellenségeskedés (a tudatlanság kötőereje), a bizonytalanság (a szenvedély kötőereje) vagy a nyugodt bizonyosság-e (a jóság kötőereje) a meghatározó! Ahhoz, hogy megfigyelésünk eredményes legyen, őszintének kell lennünk magunkhoz, s természetesen fegyelmeztetnek, ami a jóság kötőerejének jellemzője.

Ha mind gyakrabban figyeljük meg és értékeljük tetteinket, akkor jó esélyünk van rá, hogy a jóság kötőereje mind meghatározóbbá válik életünkben. Ahogy szívesebben emlékszünk vissza egy talán szigorú, de következetes és melegszívű tanárra, mint egy dühösre vagy éppen megbízhatatlanra, úgy környezetünk is örül annak, ha következetesen viselkedünk.

A jóság szintjéről saját helyzetünket is józanabban ítéelhetjük meg, s akár a léleklevelésnek is nekiláthatunk.

Rādhānātha dāsa

Egyre több tudományos megfigyelés bizonyítja, hogy az emberi elme az agy halála után is működik. Ennek kézenfekvő magyarázata az, hogy tudatunk forrása nem az anyagi agy, hanem az anyagtól valóban független lélek.

Élet a halál után

A legfrissebb tudományos eredmények

Az infarktusos betegek újraélesztésére szakosodott Sam Parnia, angol kutató kijelentése szerint bizonyítható, hogy a tudat akkor is működik, ha a beteg a klinikai halál állapotába kerül. Kutatási eredményeit 2001 júniusában tárta a nyilvánosság elé a Kaliforniai Technológiai Intézetben (Caltech), s ezzel újrain-

dította az emberi lélek létezéséről folyó vitát.

„Kutatásaink során egyértelműen megállapítottuk, hogy a betegek egy csoportjánál akkor is világos, logikus, emlékképeket eredményező gondolkodást figyelhetünk meg, amikor agyuk kimutathatóan nem működik” – közölte a halálközeli élmények southamptoni szakértője. Elmondta, hogy kollégáival egy egyéves kezdeti kutatást végzett,

melynek igen biztató eredményei az *Újraélesztés* című szaklapban jelentek meg, s arra ösztönözték a kutatócsoportot, hogy kiterjedtebb vizsgálódásba kezdjen.

Az első vizsgálat 63 beteget érintett, akik közül hét emlékekkel rendelkezett, négy pedig összefüggő történetet mesélt el arról, hogy mi történt vele azután, hogy az orvosok megállapították az agyhalált.

A nyugalom érzete

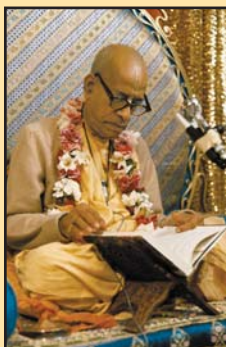
A betegek azt mesélték, hogy nyugalom, öröm és harmónia érzése árasztotta el őket. Voltak, akiknél felgyorsult az idő, érzékelésük felerősödött, s elfelejtkeztek a testükről. Többen ragyogó fényt láttak, s egy másik világba léptek, ahol korábban elhunyt rokonaikkal beszéltek, egyikük pedig egy misztikus lényvel találkozott.

Halálközeli élményekről évszázadok

IDÉZETEK ŚRĪLA PRABHUPĀDÁTÓL:

Az egyéni lélek tudata az, ami munkál bennünk – az agyvelő csupán egy eszköz, aminek nincs köze a valódi intelligenciához. A valódi intelligencia, az elme és a tudat az egyéni lélek részei. Az intelligencia központja nem az agy állománya: a lélek tudata az, ami intelligensen működik.

Tudatlansága miatt az élőlény ezt az anyagi elemekből álló testet fogadja el önmagaként. E félreértés következtében az ideiglenes dolgokat sajátjának tekinti, s egyre mélyebbre süllyed a tudatlanság sötétségében.

óta készítenek feljegyzéseket, ám a Parnia professzor által vizsgált esetekben egyetlen beteg agya sem került olyan oxigénszegény állapotba, mely egyes szkeptikusok szerint hallucinációhoz vezet. Továbbá, ha az agy nem kap oxigént, a beteg teljesen összezavarodik és általában semmilyen emléket nem őriz meg. Ugyanakkor azonban „súlyos károsodás érte ezekben az esetekben az agyat – mondja Parnia –, ám a betegek mégis tökéletes emlékképekkel rendelkeztek”.

A kételkedők arra is hivatkoztak, hogy ezek az emlékek akkor alakultak ki, amikor a betegek épp elvesztették, illetve visszanyerték eszméletüket. Ám Parnia ezt azzal cáfolta, hogy egy agyvérzés vagy autószerencsétlenség alkalmával a beteg csak az eszméletvesztés előtti, illetve utáni pillanatokra emlékszik. A köztes időt teljes emlékezetkiesés jellemzi. „Csak arra emlékszem, hogy megláttam azt a kocsit, s aztán a kórházban ébredtem fel” – szokták mesélni a szerencsétlenséget átélt betegek. „Az infarktus során is olyan súlyos károsodás éri az agyat, hogy az teljesen leáll. Éppen ezért arra számítottam, hogy teljes emlékezetkiesés áll be a rohamok előtt, illetve után” – teszi hozzá Parnia professzor.

Az első vizsgálat óta Parnia és kutatócsapata 3500 olyan beteggel beszélgetett el, akik összefüggő emlékekkel rendelkeznek a klinikai halál állapotának időszakából. Számos beteg nem szívesen számolt be élményeiről, mivel attól tartott, hogy örültnék fogják gondolni.

Egy kisgyerek visszaemlékezései

Az egyik beteg két és fél éves volt, amikor agyvérzést kapott és leállt a szíve. Szülei azután keresték meg Parniát, hogy a kisfiú lerajzolta magát, ahogy a testén kívül lebeg, és felülről tekint le arra. A lebegő énjéhez egy léggömböt rajzolt. Mikor megkérdezték tőle, miért van ott a léggömb, azt válaszolta: „amikor meghalsz, egy ragyogó fényt látsz és hozzákötnek egy kötélhez”. „Még három éves sem volt, amikor átesett ezen az élményen” – meséli

A nyugati tudásrendszernek, a jelenlegi állapot túlélése érdekében, először el kell ismernie, azután meg kell oldania egy különösen mélyen gyökerező problémát: megmagyarázható-e vajon az egyén tudata azzal, hogy valamiféle fizikai rendszerből – az agyból vagy máshonnan – származik. Akár a neuronok elektrokémiai folyamataiba, akár a szubatomi részecskék még parányibb világába, akár a varázslatos kvantummezőkbe fektetjük is reményünket, folyton ugyanabban a zsákutcában találjuk magunkat. Talán ha felismernénk végre, hogy valahol máshol, például a Védák ősi bölcsességénél kellene kutatnunk, azzal több évszázadnyi sötétben tapogatózást takaríthatnánk meg. A modern tudomány redukcionista hozzáállása olyan technológiát hozott létre, mely nagyfokú kényelmet biztosít a számunkra, de a tudomány katedrálisai és a tudományos élet templomai egyre inkább meginogni látszanak. Az ősi védikus tudás pontosan rávilágít a nyugati tudomány és filozófia régóta esedékes megrázkódásának epicentrumára, mégpedig arra, hogy jelenlegi tudáskincsünk egyszerűen nem biztosít teret a nem-fizikai alkotóelemekből (azaz nem csupán atomokból, molekulákból, részecskékből és hullámokból) álló jelenségeknek. A védikus kijelentések nemcsak felületesen érintik ezt az alapvető kérdést: éppen a legérzékenyebb pontjaira tapintanak rá.

Devāmṛta Swami

Parnia. A szülők arra figyeltek fel, hogy kisfiuk még hat hónappal a kórházból való távozása után is mindig ugyanezt az élményét rajzolta.

A vizsgált betegek esetében „agyműködést” figyeltek meg eszméletlen állapotukban, azaz akkor, amikor képtelenek voltak arra, hogy értelmes gondolkodást folytassanak, illetve emlékképeket alakítsanak ki.

Valójában egyetlen tudós sem tudja, pontosan hogyan is működik az agy. Parnia szerint az agy éppúgy sejtekből áll, mint minden más testrész, ezért nem tekinthetjük az emberekre jellemző egyéni gondolkodás forrásának. Feltételezése szerint az emberi tudat az

agytól függetlenül működik, s arra használja a szürke anyagot, hogy megnyilvánítsa gondolatait. Ez ahhoz hasonlít, ahogy a tévékészülék képekké és hangokká alakítja a levegőből érkező hullámokat.

A tudat forrása a lélek

„Abból, hogy az agykárosodás az elme vagy a személyiség bizonyos részeinek pusztulásához vezet, még nem feltétlenül következik, hogy az elme az agy terméke” – jegyzi meg Parnia, aki szerint a további kutatások akár a lélek létezését is igazolhatják. Az interjú-alanyok ezekkel a szavakkal emlékeznek vissza az átélt élményre: „Erős fájdalmat éreztem a mellkasomban, majd hirtelen a szobám sarkában lebegtem. Olyan boldognak, olyan fesztelennek éreztem magam! Lenézve, észrevettem a testemet és azt, hogy az orvosok a megmentésemért küzdenek – de én nem akartam visszamenni.”

E beszámoló lényege az, hogy a betegek a testükről mindig mint „arról a dologról” beszélnek. Soha senki nem mondta még, hogy „fájdalmat éreztem, majd észrevettem, hogy a lelkem elhagyott”.

*Fordította:
Rādhānātha dāsa*

A titokzatos lélekszikra

A védikus irodalom szerint az emberi lény két fő alkotóelemből áll: a lélekből (*jīvātmā*) és az anyagi testből (*deha* vagy *śarīra*). Maga az élőlény valójában a lélekszikra, amely az anyagi világba kerülve befedődik az anyag különböző burkaival. Az Upanisadok ezt a szikra és a hamu példájával szemléltetik: ha a tűzből kipattanó szikrát hamu fedi be, a szikra tűz-tulajdonságai elvesznek. Ugyanígy, amikor a lélek elhagyja Istent, a Legfelsőbb Lelket, a Vele való kapcsolat nélkül transzcendentális tulajdonságai befedődnek. A Bhagavad-gītā felsorolja a lélek tulajdonságait: örök, tudattal rendelkezik, gyönyörteli, megszületetlen és állandó. Az anyagi energia fedőrétegeinek hatására azonban elfelejtkezik eredeti, lelki azonosságáról, s az élettelen anyaggal azonosítja magát. Ezt nevezzük *māyā*nak, vagyis illúzióknak.

A lelket fedő rétegek

Az anyagi energia elemei két kategóriára oszthatók: durva anyagi test (*sthūla-śarīra*) és finom anyagi test (*sūkṣma-śarīra*). A durva anyagi test a következő alkotóelemekből áll: az öt őselem (föld, víz, tűz, levegő, éter); az öt érzéktárgy (illat, íz, szín, forma, hang); az öt tudásszerző érzékszerv (szaglás, ízeles, látás, tapintás, hallás); és az öt cselekvő érzékszerv (beszéd, kéz, láb, nemzés, ürítés). Minden élőlény a *karmája* (előző életében végrehajtott tettei és azok visszahatásai), valamint a vágyai alapján kerül egy bizonyos fajta testbe, amelynek érzékszervei a nekik megfelelő érzéktárgyakat tudják élvezni. Az anyagi univerzumban összesen 8 400 000 különböző létforma található, amelyek közül 400 000 emberi vagy annál magasabb rendű, a többi pedig állati vagy növényi faj, sőt, még ásványi létformák is léteznek.

A finomfizikai test

Nem minden élőlény rendelkezik durvafizikai testtel, ám a finom burkolat minden lelket befed az anyagi világban.

Ezeket a különböző sűrűségű burkokat *kośāknak* nevezik. A fizikai test az *annamaya-kośa*, az azt követő réteg pedig a *prāṇamaya-kośa*, amely az életeréből, vagyis a *prāṇāból* áll. Ez a finom energia köti össze a fizikai test érzékszerveit és az elmét, így téve lehetővé a tapasztalás élményét. A *prāṇa* tartja fenn az élőlény életfunkcióit, s ez mozgatja a test szerveit. A következő, eggyel finomabb réteg a *manomaya-kośa*, vagyis az elme burkolata. Ebben alakulnak ki az élőlény érzéki tevékenységének a lenyomatai. Az elmében jön létre a gondolkodás, az érzés és az akarat, s az elméhez kötődik az emlékezés és a felejtés jelensége is.

A következő réteg a *vijñānamaya-kośa*, amely az értelem (a *buddhi*) székhelye. Az értelem funkciói a megértés, a megkülönböztetés, illetve az a képességünk, hogy a dolgokat a maguk valójában lássuk. Az értelem annyira finom réteg, hogy a transzcendentális tudás révén különbséget tud tenni az anyag és a lélek között. Az ötödik, utolsó réteg az *ānandamaya-kośa*, amely a hamis ego (*ahaṅkāra*) és a szennyezett tudat (*citta*) energiáiból áll. A hamis ego hiteti el a lélekkel, hogy azonos az anyagi burkolatokkal, aminek következtében

az élőlény elfeledkezik eredeti lelki azonosságáról. A *bhakti-yoga* folyamatával azonban a lélek felébredhet szunnyadó Kṛṣṇa-tudatát (Isten-tudatát), s ennek eredményeként megszabadul az anyag fogságából.

A rejtélyes fekete doboz

A finomfizikai testben rögzült benyomások eredményezik az élőlény következő létformáját, amelyet azután ér el, hogy a lélek elhagyja a mulandó anyagi testet. A finomfizikai test elkíséri a lelket az egyik anyagi testből a másikba, s így az élőlény anyagi testetöltései között egyfajta folyamatosság van. A *karma* törvénye azonban nemcsak az élőlény által vágyott kellemes eredményeket adja meg, hanem a bűnös tettek visszahatásaként jelentkező szenvedést is, amitől viszont irtózik a lélek. Mi hát az a tényező, ami lehetővé teszi ezt az úgynevezett karmikus (a *karma* törvényeim alapuló) igazságszolgáltatást? Ez a Felsőlélek – a Paramātmā, Kṛṣṇa helyhez kötött kiterjedése –, aki minden élőlény szívében, és minden atomban is

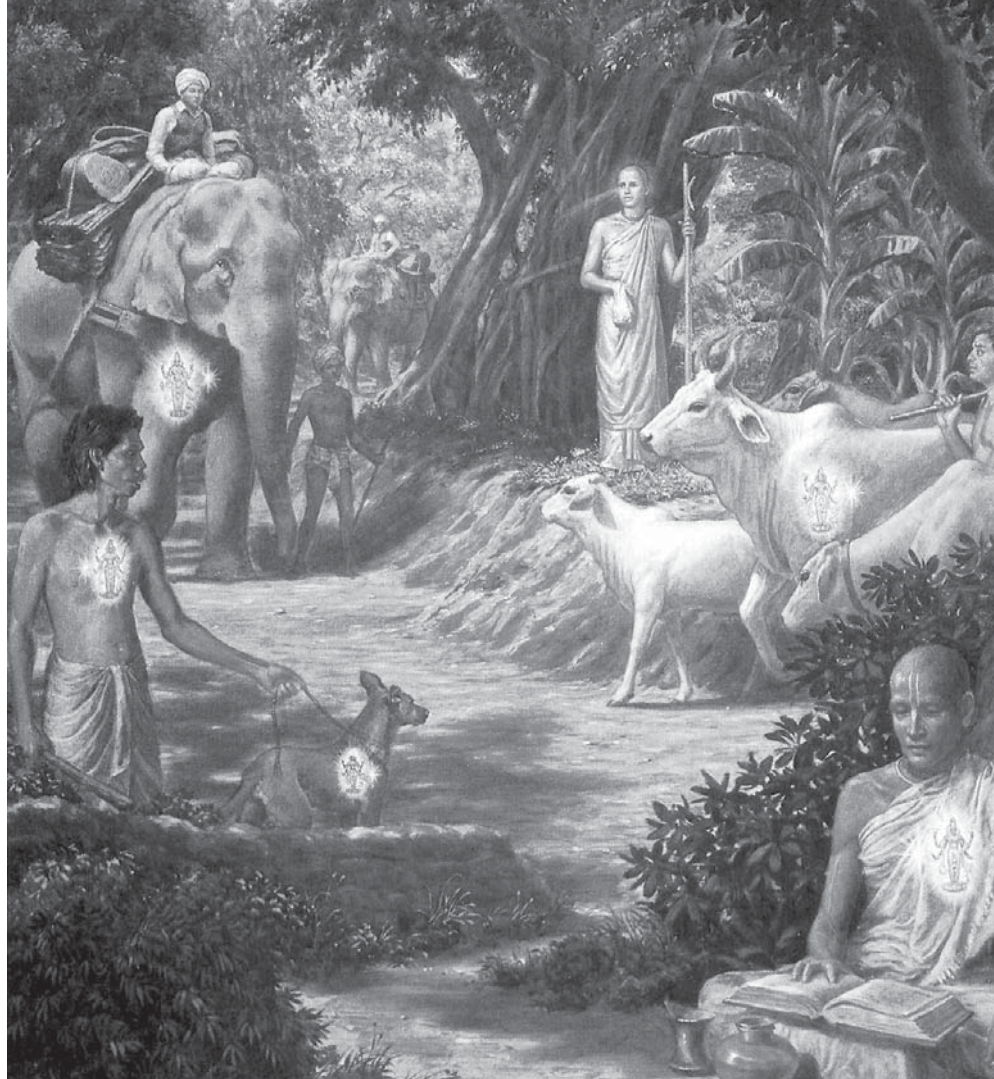
benne van. A Felsőlélek tanúja az élőlény összes tettének, s Ő adja meg azokat a visszahatásokat, amelyeket az a *karma* törvénye alapján megérdemel. Az isteni igazságszolgáltatás tehát mindenre és mindenkire kiterjed.

A lélek útja az univerzumban

Azt a folyamatot, amely által a lélek az egyik testből a másikba kerül, reinkarnációnak nevezzük. A Bhagavad-gītā szerint a lelket a növényi testben úgy fedi be az anyag, mint magzatot az anyaméh, az állati testben úgy, mint tükröt a por, az emberi testben pedig, mint tüzet a füst. Így az emberi test a legalkalmasabb arra, hogy felhagyjunk a bűnös tettekkel, s elkezdjük a *bhakti-yogát*, Kṛṣṇa szeretetteljes odaadó szolgálatát, melynek révén véget vethetünk a lélekvándorlás szakadatlan folyamatának. Ám azokra, akik elszalasztják e lehetőséget, és emberi életük során csupán az állati létre is jellemző funkciókban – az evésben, az alvásban, a védekezésben és a pázrásban – merülnek el, meglepő dolgok várnak a halál után.

A halál megrázó pillanata

Egy materialista számára a halál olyan, mint amikor az egér a macska szájába kerül: egy szemvillanás alatt elveszít mindent, amihez addig ragaszkodott. Élete utolsó pillanatában a bűnös lélek a halál ura, Yamarāja színe elé kerül. A *karma* „könyvében” minden élőlény jó és rossz tetteiről feljegyzés készül, s a halál után elhangzik az ítélet. A bűnös emberekre szörnyű kínok várnak az univerzum pokolbolygóin, s az ott eltöltött hosszú szenvedések után valamilyen alacsonyabb rendű – állati vagy növényi – létformában születnek újjá, sokszor életek millióira elveszítve az emberi létforma adta önmegvalósítási lehetőségeket. Egyesek hosszú ideig nem is kapnak lehetőséget arra, hogy újabb fizikai testet öltsenek, hanem évszázadokig szellemtestben bolyonganak. Ez a sors főként a gyilkosokra, az öngyilkosokra és a bűnözőkre vár. Azok viszont, akik jámbor tetteket hajtottak

végre, nem kerülnek Yamarāja elé, hanem a mennyi bolygókra jutnak, ahol mindaddig, míg jámbor *karmájuk* eredménye el nem fogy, különleges élvezetekben részesülnek. Utána ismét a Földön születnek újjá.

A megszabadulás útja

Az ismétlődő születés és halál körforgásából azok tudnak megmenekülni, akik felhagynak az anyagi érzékielégítéssel és az álvállalásos folyamatok követésével, s meghódolnak a Legfelsőbb Úr előtt. Bár Kṛṣṇa több *yoga*-folyamatot is ismertet a Bhagavad-gītában, mindvégig azt hangsúlyozza, hogy a *bhakti*, vagyis az Istennek végzett tiszta odaadó szolgálat végzésével jut el a lélek leghamarabb örök, eredeti azonosságáig, s kerül vissza a lelki világba: Vaikuṇṭhalokára vagy Kṛṣṇalokára. Innen többé soha nem eshet vissza az anyagi világba: végérvényesen megszabadul az anyagi

lét gyötrelmeitől, vagyis a születéstől, a betegségtől, az öregségtől és a haláltól. Ez a folyamat akkor is sikerrel jár, ha a hívő nem tudja élete végéig elérni a tiszta, tökéletes odaadó szolgálatot. Kṛṣṇa azt ígéri, hogy az ilyen transzcendentalista gazdag vagy jámbor emberek családjában fog újraszületni, ahol minden nehézség nélkül folytathatja megkezdett útját a lelki tökéletesség felé. Ha pedig csupán néhány lépés választotta el a tiszta odaadás elérésétől, akkor szent hívők családjában születik meg, hogy így már maradéktalanul elérhesse élete tökéletességét. A megtisztult hívő számára a halál nem félelmetesebb, mint a kismacska számára az, amikor az anyja a szájába veszi. A szeretet forrása – az istenszeretetet elért lélek – és a szeretet tárgya – Kṛṣṇa – újra találkoznak, hogy többé soha ne kelljen elválniuk.

Gaurāṅga dāsa

Gyógyszer – mohóság ellen

Alapvető különbséget fedezhetünk fel a nyugati filozófiákban, illetve a keleti, vallásos filozófiákban megfogalmazódó alapkérdések között. A nyugati gondolkodók, kimondva-kimondatlanul, az alábbi módon kezdik el kifejteni bölcséleti rendszereiket: „Hogyan élhetünk úgy a világban, hogy a külvilág és a többi ember minél kevesebb kárt okozzon nekünk?” A keleti filozófiák gondolatmenete az ellenkező oldalról indul: „Hogyan élhetünk úgy a világban, hogy a létezésünkkel minél kevesebb kárt okozunk másoknak és a környezetünknek?”

Elmondhatjuk, hogy a nyugati típusú társadalmakat sajnálatos módon az „önvédelmi” típusú felfogás hatja át, amely kevéssé van tekintettel mások, illetve a természet érdekeire. E hozzáállás eredménye az az áldatlan állapot, amit ökológiai válságnak nevezünk: a talaj, a vizek és a levegő szennyezése, a szeméthegek, az élő és élettelen természet gátlástalan kizsákmányolása, a veszélyes hulladékok figyelmen kívül hagyása, a trópusi erdők kiirtása – és a sort még hosszan folytathatnánk.

A környezetszennyezés és az ökoló-

giai válság nyilvánvaló oka a fogyasztói társadalom túlzott fogyasztása és mohósága. Ezt a mentalitást csak tovább fokozzák a reklámok, amelyek szintén azt sulykolják a szemlélőbe, hogy a világon minden csak azért létezik, hogy megszagláshassuk, legettethessük rajta a szemünket, vagy a nyálunkat csorgathassuk utána. E hozzáállás ideológiai hátterében az a meggyőződés munkál, hogy a felhalmozás és az érzéki élvezetek által érhetjük el ez emberi boldogság lehető legmagasabb fokát. A tömegek általában elfogadják az orruk előtt elhúzott mézesmadzagot – az oly vonzó, ragadós érzéki örömök édessége azonban hamar megkeseredik. Az emberi vágyak fékezhetetlenné válnak, eluralkodik a fogyasztási láz, amelyet csak tovább gerjeszt az érdekelt iparágak tevékenysége. A vágyak csapdája pedig az, hogy olyanok, mint a szünyegcsípés: minél jobban vakarjuk, annál jobban viszket. És minél jobban viszket, annál jobban vakarjuk...

A vallások hatalma

Sokan felismerik, hogy az ökológiai válság elsődleges oka az emberek tudatában rejlő mohóság. Ezt azonban nem könnyű kordában tartani, tekintetbe

„Aki ezen a világon legyőzi önző étvágyát, mint a vízceseppek a lótuszvirágról, bánata leperog arról.”

(Dhammapada)

„Szegénységet vagy gazdagságot ne adj nekem.”

(Ószöveget)

„Könnyebb a tevének a tű fokán átmenni, hogynem a gazdagnak az Isten országába bejutni.”

(Újszöveget)

„Szegénység az én dicsőségem.”

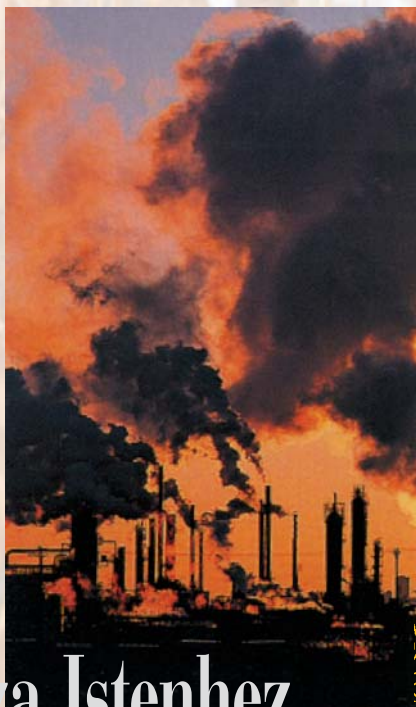
(Mohamed)

„Bőség és szűkölködés egyaránt hibás.”

(Konfuciusz)

véve, hogy nagyon nehéz bárkit is „fogyasztáskorlátozásra” készíteni, különösen, ha anyagi lehetőségei nem kényszerítik erre.

Ily módon nehéz helyzetben vannak mindazok, akik felelősséget éreznek a Föld állapotáért, vagy az utánunk születő nemzedékekért. A gazdasági, politikai intézkedések, a környezetvédő akciók – időnként és helyenként – talán tényleg enyhítik a korlátlan habzsolás következményeit, ám a probléma gyökerét nem érintik.

Érdekes azonban, hogy a világtörténelem hosszú évezredein keresztül a környezetvédelmi gondok egyszerűen fel sem merültek. A nagy vallásos civilizációkban az emberek életének földöntúli, transzcendens célja volt – így a testi igények csak a szükséges mértékben jelentkeztek. Alább olvasható néhány idézet különböző kultúrkörökből és korokból, amelyek mind az önmérsékletre biztatnak.

A nagy vallási tradíciók háttérbe szorulásával azonban „a társadalmi cél” már nem a túlvilág szférájában jelent meg, hanem itt, a fogyasztás kis földi paradicsomában.

Mi adta a vallások erejét, amellyel legalább többé-kevésbé korlátozni tudták a kapzsiságot? A vallásos gyakorlatok, az ima, a meditáció, az Istennek végzett szeretetteljes szolgálat ideális esetben olyan benső tapasztalatot biztosít, ami magasabb rendű örömet sze-

törvényeinek befolyása nyomán az eredetileg örökkévaló, boldogsággal és tudással teljes lélek anyagi testeket fogad el, melyek betegsége, öregsége és halálra vannak kárhóztatva. Az anyagi világ tehát kényelmetlen, életidegen környezet a lélek számára.

E világ mulandó természeti szépsége, a tisztán áramló folyók, a gyümölcsökkel és virágokkal borított fák, s a hűsítő hegyvidéki zuhatagok a védikus irodalom szerint a lelki birodalom örökkévaló, isteni természetét tükrözik. Bár az anyag világa mulandó, igyekeznünk kell azt a lehető legnagyobb mértékben hasonlóná tenni a lélek eredeti környezetéhez. Ezáltal nyílik lehetőség az „egyszerű életmód és magasszintű gondolkodás” gyakorlására, ami időt és energiát hagy az embernek a lelki felemelkedését szolgáló tevékenységek végzésére.

Végezetül néhány olyan életviteli elvet szeretnék az ősi indiai szentírások alapján bemutatni, melyek hatékony segítséget jelenthetnének egy esetleges környezetvédelmi katasztrófa elhárításában.

ÚJ ÉTREND

A húsipar az egyik fő oka az olyan környezetvédelmi problémáknak, mint az erdők eltűnése, az elsvatagosodás, a levegő- és vízzennyezés. A takarmányon nevelt hízómarhák tenyésztése elveszi a gabonát az emberi fogyasztás elől, így jelentősen hozzájárul a világban dúló éhínséghez. A vegetáriánus étrend széleskörű elterjedése ezért nagy előrelépést jelentene.

LELKI ALAPOKON NYUGVÓ, ISTEN-TUDATOS VILÁGKÉP

A modern tudomány istentelen világképe az embereket lélektelen biológiai gépeként kezeli. Ez gerjeszti a világ erőforrásainak uralmára és kizsákmányolására irányuló törekvéseket, mely óhatatlanul környezeti pusztuláshoz vezet. A védikus világkép az emberi élet fő céljaként az önmegvalósítást, a lelki felemelkedést jelöli meg, s ezáltal egy környezetkímélő, természetes egyszerűsége bátorít.

ÚJ KÖZÖSSÉGI FORMÁK

A városi-ipari életmód nagymértékben felelős a környezetvédelmi válságért. Számos környezetvédő éppen ezért egyre inkább a vidéki, a föld- és természetközeli életmódhoz való visszatérést ajánlja. (Egy ilyen önellátásra törekvő közösség fejlődik néhány éve Somogyvámoson, amely a védikus elvek modern alkalmazását modellezi.)

A NEM ANYAGI ELÉGEDETTSÉG FORRÁSAINAK MEGISMERTETÉSE

A világ környezetvédelmi problémáit csak az anyagi felhalmozást célzó vágyak csökkentésével lehet megoldani. Ez csak akkor lehetséges, ha az embereknek kézzelfogható tapasztalatokat sikerül szerezniük a boldogság és az elégedettség magasabb rendű formáiról.

Īśvara Kṛṣṇa dāsa

„Aki tudja, hogy neki elég, az gazdag.”

(Tao Te King)

„Semmiből túl sokat.”

(Delphoi jósa)

„Bármily nyomorúságosnak is tűnünk a szemedben, magunkat... sokkal boldogabbnak érezzük, mert megelégszünk azzal a kevéssel, amink van.”

(amerikai indián törzsfőnök)

„A békét nem az éri el, aki igyekszik vágyait kielégíteni, hanem csak az, akit nem zavar a kívánságok szakadatlan özöne, melyek úgy ömlenek bele, mint folyók az állandóan töltődő, ám mindig mozdulatlan óceánba.” *(Bhagavad-gītā)*

rez a vallásgyakorlónak, mint bármilyen tetszetős csomagolású élvezeti cikk.

Néhány gyakorlati tanács

A védikus irodalom szerint a lélek – az élőlény – igazi környezetét nem az általunk látható világ, hanem a valóság egy másik – spirituális – dimenziója jelenti. A lelki birodalmat elhagyó lelkek belépnek az anyagi világba. A *karma* anyagi

Van egy klubunk

Levelezési rovat

Kedves Barátom!

Remélem, nevezhetlek így, hiszen hasonlóan gondolkodunk. Régóta hiszek a reinkarnációban, és ezért abban is, hogy életünket helyesen kell leélnünk. Azóta keresem a „helyes” utat: rengeteg könyvet elolvastam, s mindegyik mást értett ez alatt. Minél többet olvastam, annál nyugtalanabb lettem.

Mindezt azért írom, mert a Ti könyveitek pont az ellenkező hatást váltják ki belőlem. Megnyugtatnak. Azóta csak ezeket olvasom, most épp a *Bhagavad-gītā*. Érzem, mintha napról napra változna bennem valami. Mintha megváltoznék. A könyvek hatására. Nem esik túl nehezemre a szabályaitok betartása, és elviselem, hogy az emberek sokszor furcsán néznek rám. Bár jobb lenne hozzám hasonló emberek között élni, közöttetek. Nemrég voltam Krisna-völgyben, és elvárásolt a hely. Sajnos csak egy-két órát tölthettem ott, de sze-

retnék egyszer végleg visszamenni.

Biztosan élnek a közelemben is Kṛṣṇa-tudatúak, de sajnós én egyet sem ismerek, ezért szeretném, ha segítséget nyújtanál ebben. Esetleg ajánlhatnál egy lelki tanítómestert is nekem. Előre is köszönöm.

Örülök, hogy időt szántál rám. Köszönöm.

Tisztelettel és csodálattal,

G. Tünde

Kedves Tünde!

Nagyon köszönöm lelkesítő leveled. Számomra is oly nagy öröm azt tapasztalni, hogy Śrīla Pabhupāda könyveinek hatására napról napra változik bennem valami. Az olvasásnak, a Hare Kṛṣṇa *mantrának*, s a hasonló gondolkodású emberekkel való együtt létnek köszönhetően az ember a legjobb esélyekkel halad azon az úton, mely az élet

tökéletessége, a tiszta istenszeretet felé vezet. És ez az igazi kaland: amikor végre bennünk, a szívünk legmélyén kezdődik el valami. Valami, amire oly sok élet óta várunk. S akik a környezetünkben élnek, ők is erre várnak valójában, hisz ugyanonnan jöttünk, ugyanoda igyekszünk valahányan – a lelki világ az eredeti otthonunk. Ha tudatában vagyunk ennek, akkor a bennünket ért méltánytalanságokra is megértően, példamutató nyugalommal tudunk reagálni.

A lelki tanítómester, mint ahogy az elnevezés is utal rá, tanít. Nemcsak a szavaival, hanem példamutató életével is, tehát egy személyes kapcsolat fűzi tanítványához. Ha őszintén folytatod lelki törekvéseidet, s ápolod magadban a Kṛṣṇa-tudatot, Kṛṣṇa kegyéből biztosan létrejön majd ez a kapcsolat.

Tisztelettel és barátsággal,

Tóth Gábor

Olvasóink leveleit az alábbi címen várjuk: Vissza Istenhez Magazin, 8699 Somogyvámos, Fő u. 38., e-mail: vim@pambo.net

VÉDIKUS ASZTROLÓGIA

**Személyes horoszkópelemzés
párkapcsolatok
kedvező időpontok
asztrológiai hatások korrekciója**

Kérjen tanácsot

GAURANGA DAS

védikus aszrológustól!

**Tel: (30) 914-0839
gauranga@brihaspati.net
www.brihaspati.net**

KÖZPONTJAINK:

Krisna-völgy,

8699 Somogyvámos, Fő u. 38. Tel.: (85) 540-002,
(30) 377-1530, e-mail: krisna-volgy@pamho.net,
honlap: www.krisna-volgy.hu;

Budapest, 1028 Máriaremetei u. 77. Tel.: 391-
0435, 397-5219, e-mail: budapest@pamho.net;

Debrecen, 4024 Csapó u. 1. III/4. Tel.: (52) 431-
727, e-mail: debrecen@pamho.net;

Eger, 3300 Széchenyi u. 64. Tel.: (36) 410-515,
e-mail: eger@pamho.net;

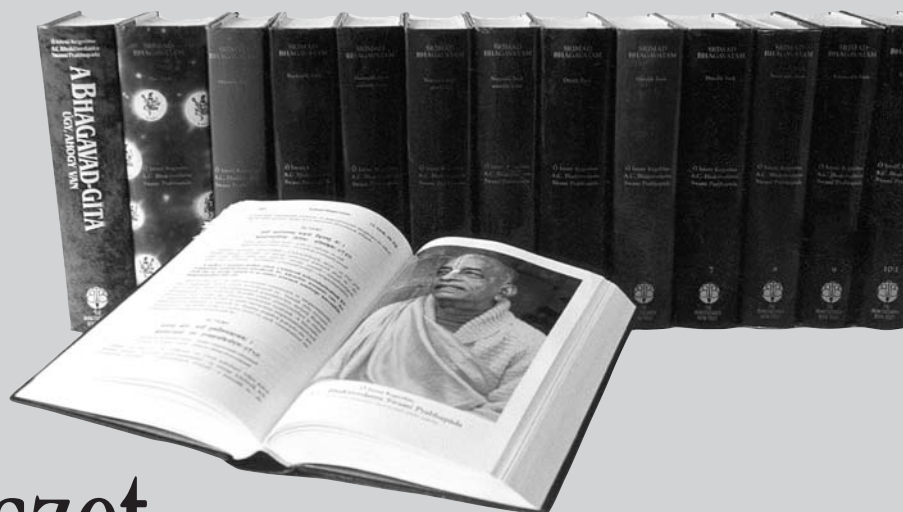
Miskolc, 3526 Bethlen G. u. 3. Tel.: (46) 414-493,
e-mail: miskolc@pamho.net;

Pécs, 7624 Hungária u. 5. Tel.: (72) 515-991,
e-mail: pecs@pamho.net;

Szeged, 6723 Sándor u. 23. Tel.: (62) 471-639,
e-mail: szeged@pamho.net;

Kecskemét, 6000 Avar u. 7. Tel.: (76) 480-920,
Postacím: 6001 Kecskemét, Pf. 546. e-mail:
kecskemet@pamho.net;

Egyházi Adminisztrációs Iroda, 1027 Budapest,
Margit krt. 56. II/1. Tel/Fax: 212-6270, 212-2862,
Postacím: 1286 Budapest Pf. 18., e-mail:
nai@pamho.net

Isteni természet és isteni szolgálat

ELSŐ ÉNEK: MÁSODIK FEJEZET

7. VERS

वासुदेवे भगवति भक्तियोगः प्रयोजितः ।
जनयत्याशु वैराग्यं ज्ञानं च यदहैतुकम् ॥ ७ ॥

*vāsudeve bhagavati bhakti-yogaḥ prayojitaḥ
janayaty āśu vairāgyam jñānam ca yad ahaitukam*

vāsudeve—Kṛṣṇának; *bhagavati*—az Istenség Személyiségének; *bhakti-yogaḥ*—az odaadó szolgálat kapcsolata; *prayojitaḥ*—alkalmazva; *janayati*—létrehoz; *āśu*—nagyon hamar; *vairāgyam*—lemondás; *jñānam*—tudás; *ca*—és; *yat*—ami; *ahaitukam*—indokolatlan.

Az Istenség Személyiségének, Śrī Kṛṣṇának végzett odaadó szolgálat által az ember azonnal indokolatlan tudásra tesz szert, s eltávolodik a világtól.

MAGYARÁZAT: Akik a Legfelsőbb Úrnak, Śrī Kṛṣṇának végzett odaadó szolgálatról azt gondolják, hogy valamilyen anyagi szinten álló érzelmen alapszik, azzal érvelhetnek, hogy a kinyilatkoztatott szentírások az áldozatot, a jótevényt, a lemondást, a tudást, a misztikus képességeket, valamint a transzcendentális megvalósítás hasonló folyamatait javasolják. Szerintük a *bhakti*, az Úr odaadó szolgálata azoknak való, akik

nem tudnak magasabb rendű tevékenységet folytatni. Általában azt mondják, hogy a *bhakti* végzése a *śūdráknak*, a *vaiśyáknak* és a kevésbé intelligens nőknek való. A valóság azonban más. A *bhakti* a legmagasabb rendű minden transzcendentális tevékenység közül, s ezért egyszerre fenséges és egyszerű. Fenséges a tiszta *bhakták* számára, akik komolyan arra vágnak, hogy kapcsolatba kerüljenek a Legfelsőbb Úrral, s egyszerű azoknak a kezdőknek, akik még csak a *bhakti* házában küszöbön állnak. Az Istenség Legfelsőbb Személyiségével, Śrī Kṛṣṇával kapcsolatot kialakítani nagyszerű tudomány. Nyitva áll minden élőlény előtt, beleértve a *śūdrákat*, a *vaiśyákat*, a nőket, sőt azokat is, akik még az alacsony származású *śūdráknál* is alacsonyabb rendűek, nem beszélve a nemesebb születésű emberekről, a *brāhmaṇákról* és a kiváló, önmegvalósított királyokról. A többi magasabb rendű cselekedet, az áldozat, az adományozás, a lemondás – és még sorolhatnánk – mind a tiszta és tudományos *bhakti* végzéséből következő tényezők.

A tudás és a lemondás elve két fontos tényező a transzcendentális megvalósítás útján. A lelki folyamat egésze tökéletes tudáshoz vezet minden anyaggal és lelkivel kapcsolatban, e tökéletes tudás eredménye pedig az, hogy az ember megszabadul az anyagi vonzódástól, s a lelki tevékenységekhez kezd vonzódni. Az anyagi dolgoktól való eltávolodás nem jelenti azt, hogy az ember tétlenné válik, ahogyan azt a csekély tudású emberek gondolják. A *naiṣkarma* szó azt jelenti, hogy az ember nem tesz olyat, amelynek jó vagy rossz eredménye van. A tagadás nem a pozitív dolgok tagadását jelenti. A lényegte-

len tagadása nem jelenti a lényeges tagadását. Ehhez hasonlóan az anyagi formáktól való elkülönülés nem jelenti a tényleges formák megszűnését. A *bhakti* végzése a valódi forma megvalósítását szolgálja. Amint megvalósul a valódi forma, a valótlán formák automatikusan semmissé válnak. Ezért a *bhakti* végzésének fejlődésével, a tényleges formák valódi szolgálata alkalmazásával az ember természetesen eltávolodik az alacsonyabb rendű dolgoktól, és a magasabb rendű dolgokhoz fog ragaszkodni. Ehhez hasonlóan a *bhakti* végzése – mivel az élőlény legmagasztosabb hivatása – kivezeti őt az anyagi érzéki élvezetből. Ez a tiszta *bhakta* jellemzője. Nem ostoba, nem az alsóbbrendű energiában tevékenykedik, és nincsen anyagi tulajdona. Száraz okfejtéssel idáig lehetetlen eljutni, ez valójában a Mindenható kegyéből történik. A tiszta *bhakta* tehát minden kedvező tulajdonsággal rendelkezik – tudás, lemondás és így tovább –, azonban aki csak tudással és lemondással rendelkezik, az nem feltétlen jártas a *bhakti* kultúrájának elveiben. A *bhakti* az emberi lény legmagasabb rendű elfoglaltsága.

8. VERS

धर्मः स्वनुष्ठितः पुंसां विष्वक्सेनकथासु यः ।
नोत्पादयेद्यदि रतिं श्रम एव हि केवलम् ॥ ८ ॥

*dharmah svanuṣṭhitaḥ puṁsām viṣvaksena-kathāsu yaḥ
notpādayed yadi ratim śrama eva hi kevalam*

dharmah—elfoglaltság; *svanuṣṭhitaḥ*—az ember saját helyzetének megfelelően végrehajtva; *puṁsām*—az emberiségnek; *viṣvaksena*—az Istenség Személyisége (teljes rész); *kathāsu*—az üzenetében; *yaḥ*—ami; *na*—nem; *utpādayet*—hoz létre; *yadi*—ha; *ratim*—vonzalmat; *śramah*—haszontalan munka; *eva*—csak; *hi*—biztosan; *kevalam*—teljesen.

A kötelesség, melyet az ember saját helyzetének megfelelően hajt végre, csupán tengernyi haszontalan munka, ha nem ébreszt vonzódást az Istenség Személyiségének üzenete iránt.

MAGYARÁZAT: Számtalan *dharma* van, az emberek különféle életfelfogása szerint. A materialisták számára, akik a durva anyagi testen túl semmit sem látnak, nem létezik semmi az érzékeken túl. Ezért tevékenységeik a központosított és kiterjesztett önzésre korlátozódnak. A központosított önzés a saját testre irányul — ezt az alacsonyabb rendű állatoknál figyelhetjük meg. A kiterjesztett önzés az emberi társadalomban mutatkozik meg, a pusztá testi kényelmet helyezve előtérbe, s középpontja a család, a társadalom, valamely közösség, a nemzet és a világ. E túlságosan anyagi gondolkodású emberek fölött állnak az elmebeli spekulálók, akik az elme síkján vannak, s foglalkozásuk a költészet, a filozófia vagy valamilyen *izmus* hirdetése, ugyanazzal a testre és az elmére korlátozó önző céllal. Ám a testen és az elmén túl ott van az alvó lélek, amely ha nincs jelen a testben, akkor a testi és elmebeli önzés mind semmivé és értelmetlenné válik. A csekély értelmű emberek azonban nem tudnak arról, mire van a léleknek szüksége.

Az ostobák nem tudnak a lélekről és arról, hogy az túl van a test és az elme hatáskörén, ezért kötelességeik végzése nem

teszi őket elégedetté. Ennél a pontnál merül fel az önvaló elégedettségének kérdése. Az önvaló túl van a durva testen és a finom elmén. Ő az elmének és a testnek energiát adó aktív alapelv. Nem lehetünk boldogok, ha csupán a testet és az elmét tesszük elégedetté, a lélek szükségletéről pedig nem tudunk. A test és az elme nem más, mint a lélek haszontalan, külső burkolata. Valójában a lélek igényeit kell kielégíteni. A madarat nem tesszük elégedetté azzal, ha csupán kitisztítjuk a kalitkáját. Azt kell tudnunk, mire van szüksége magának a madárnak.

A léleknek csupán arra van szüksége, hogy kijusson az anyagi kötelékek korlátai közül, és hogy teljesüljön a tökéletes szabadság utáni vágya. Ki akar törni a nagyobb univerzumot takaró falak közül; a szabadon áramló fényt és a lelket akarja látni. A teljes szabadságot akkor éri el, amikor találkozik a teljes lélekkel, az Istenség Személyiségével. Az Isten iránti szeretet szunnyadó állapotban jelen van mindenkiben, a lelki lét pedig a durva testen és az elmén keresztül a durva és finom anyag iránti eltorzult vonzalom formájában nyilvánul meg. Ezért olyan tevékenységet kell végeznünk, amely felébreszti isteni tudatunkat. Ez csak úgy lehetséges, ha hallunk és beszélünk a Legfelsőbb Úr isteni tetteiről. Azok a kötelességek, amelyek nem segítenek abban, hogy felébredjen bennünk Isten transzcendentális üzenetének hallgatása és elmondása iránti ragaszkodásunk, az a fentiek alapján csak idővesztegetés. Ez azért van, mert más foglalatosságok (bármely *izmus*hoz tartozzanak is) nem tudják felszabadítani a lelket. Még a felszabadulásra vágyók tettei is haszontalannak minősülnek, mert nem találják meg minden szabadság forrását. A megrögzött materialista a gyakorlatban láthatja, hogy az anyagi haszon időre és térre korlátozódik, akár ebben, akár egy másik világban. Akkor sem talál örök helyet sóvárgó lelkének, ha a Svargalokára megy. A vágyakozó lelket a tökéletes odaadó szolgálat tökéletes, tudományos folyamata elégíti csak ki.

9. VERS

धर्मस्य ह्यापवर्ग्यस्य नार्थोऽर्थयोपकल्पते ।
नार्थस्य धर्मैकान्तस्य कामो लाभाय हि स्मृतः ॥ ९ ॥

*dharmasya hy āpavargyasya nārtho 'rthāyopakalpate
nārthasya dharmāikāntasya kāmo lābhāya hi smṛtaḥ*

dharmasya—*dharma*; *hi*—bizonyára; *āpavargyasya*—végső felszabadulás; *na*—nem; *arthah*—vége; *arthāya*—anyagi haszonért; *upakalpate*—arra való; *na*—sem; *arthasya*—anyagi haszon; *dharmā-eka-antasya*—annak, aki az eredeti *dharma* szerint végzi szolgálatát; *kāmah*—érzékielégítés; *lābhāya*—megvalósítása; *hi*—pontosan; *smṛtaḥ*—a nagy bölcsék leírják.

A dharma minden fajtája a végső felszabadulást szolgálja, és sohasem szabad anyagi haszon érdekében végezni. A bölcsék szerint annak, aki alapvető kötelessége szerint végez szolgálatot, sohasem szabad az anyagi nyereséget érzékielégítésre használnia.

MAGYARÁZAT: Ahogyan korábban már írtunk róla, az Úrnak végzett tiszta odaadó szolgálatot automatikusan követi a tökéletes tudás, valamint az anyagi léthez való ragaszkodás megszűnése. Vannak azonban, akik úgy tartják, hogy a külön-

féle, kötelességből végzett tevékenységek — beleértve a vallás gyakorlatát is — az anyagi haszonszerzést szolgálják. A hétköznapi ember mindenhol a világon hajlamos arra, hogy vallásos és másfajta kötelességbeli szolgálatainak fejében anyagi hasznot reméljen. Még a Védikus Irodalomban is jelen van az anyagi nyereség csábítása a különféle vallásos tevékenységek jutalmaként, s a legtöbb embert elragadják a kínálókozó lehetőségek és a vallásosság áldásai. Miért csábítja az úgynevezett vallásos embereket az anyagi nyereség? Mert lehetővé teszi az ember számára, hogy vágyai beteljesüljenek, s így érzékeit elégedetté tegye. A *dharma* ezen körforgásába tartozik az anyagi nyereséget eredményező állítólagos vallásosság, valamint az anyagi haszon, amelyet a vágyak beteljesítése követ. Az érzékielégítés általános azok között az emberek között, akik nagyon elfoglaltak. E *ślokában* azonban Sūta Gosvāmī kijelentése — a *Śrīmad-Bhāgavatam* határozata alapján — ezt elítéli.

Az ember ne pusztán anyagi haszon fejében végezze kötelességét, az anyagi nyereséget pedig ne használja érzékielégítésre. A következőkben megtudhatjuk, mire kell fordítanunk az anyagi nyereséget.

10. VERS

कामस्य नेन्द्रियप्रीतिलभो जीवित यावता ।
जीवस्य तत्त्वजिज्ञासा नार्थो यश्चेह कर्मभिः ॥ १० ॥

kāmasya nendriya-prītir lābho jiveta yāvata
jīvasya tattva-jijñāsā nārtho yaś ceha karmabhiḥ

kāmasya—a vágyaknak; *na*—nem; *indriya*—az érzékek; *prītiḥ*—elégedettség; *lābhaḥ*—nyereség; *jiveta*—önfenntartás; *yāvata*—annyira; *jīvasya*—az élőlényé; *tattva*—az Abszolút Igazság; *jijñāsā*—érdeklődés; *na*—nem; *arthaḥ*—vége; *yaḥ ca iha*—bármilyen más; *karmabhiḥ*—kötelesség által.

Az élet során felmerülő vágyak soha ne irányuljanak az érzékielégítésre. Az embernek csupán egészséges életre, önmaga fenntartására kell vágnia, mert feladata az, hogy tudakozódjon az Abszolút Igazságról. Ne legyen semmi más célja munkájának.

MAGYARÁZAT: A teljesen megzavarodott anyagi civilizáció helytelenül az érzékielégítés utáni vágyak teljesítését helyezi a középpontba. Egy ilyen civilizációban az élet minden területén az érzéki élvezet a végső cél. A politikában, a társadalom szolgálatában, az emberbaráti mozgalmakban, a jótékonykodásban, s végül a vallásban vagy a felszabadulásban is az érzékielégítésnek ugyanez a szünet nélkül fokozódó befolyása uralkodik. A politika terén a vezetők saját érzékeik kielégítéséért harcolnak egymással. A szavazók csak akkor rajonganak állítólagos vezetőikért, ha azok érzékielégítést ígérnek. Amint a szavazók elégedetlenek az érzékielégítésükkel, megfosztják a vezetőket a posztjuktól. A vezetők mindig csalódást okoznak a szavazóknak, mert nem teszik elégedetté az érzeliket. Ugyanez érvényesül minden más területen is, és az élet problémáit senki sem veszi komolyan. Még akik a felszabadulás ösvényét követik, azok is arra vágnak, hogy eggyé váljanak az Abszolút Igazsággal, és hogy lelki öngyilkosságot hajtsanak végre az érzékielégítés érdekében. A *Bhāgavatam*

azonban azt mondja: ne az érzékielégítésért éljen az ember. Érzékeit csupán az önfenntartáshoz szükséges mértékben elégitse ki, ne pedig pusztán az érzékek örömeért. Mivel a test érzékekből áll, melyeknek szintén szükségük van valamilyen mértékben a kielégülésre, vannak szabályok, melyek az érzékek kielégítését irányítják. Az érzékek feladata nem a korlátlan élvezet. Házasságra, azaz egy nő és egy férfi egyesülésére van szükség például ahhoz, hogy utódok születhessenek, de ennek nem az érzékielégítés a célja. Az önmegtartóztató élet hiányában mindenhol a családtervezést hirdetik, az ostoba emberek azonban nem tudják, hogy a családtervezés automatikusan megvalósul ott, ahol az Abszolút Igazság után kutatnak. Azok, akik az Abszolút Igazságot keresik, sohasem vonzódnak a fölösleges érzékielégítéshez, mert az Abszolút Igazságot kereső komoly tanítványokat teljesen lefoglalja az Igazság utáni kutatás. Ezért az élet minden területén a végső cél az Abszolút Igazság keresése kell, hogy legyen, s ez az elfoglaltság boldoggá teszi az embert, mert eközben kevesebbet törődik az érzékielégítéssel. S hogy mi az Abszolút Igazság, arról a következő versek írnak.

11. VERS

वदन्ति तत्त्वविदस्तत्त्वं यज्ज्ञानमद्वयम् ।
ब्रह्मेति परमात्मेति भगवानिति शब्दते ॥ ११ ॥

vadanti tat tattva-vidas tattvaṁ yaj jñānam advayam
brahmeti paramātmēti bhagavān iti śabdāte

vadanti—azt mondják; *tat*—az; *tattva-vidāḥ*—a bölcs lelkek; *tattvaṁ*—az Abszolút Igazság; *yaj*—amely; *jñānam*—tudás; *advayam*—kettősségtől mentes; *brahma iti*—Brahmanként ismert; *paramātmā iti*—Paramātmāként ismert; *bhagavān iti*—Bhagavānként ismert; *śabdāte*—így hangzott.

A bölcs transzcendentalisták, akik ismerik az Abszolút Igazságot, e kettősségtől mentes szubsztanciát Brahmanak, Paramātmának vagy Bhagavānnak hívják.

MAGYARÁZAT: Az Abszolút Igazság egyszerre alany és tárgy, minőségi különbség nélkül. Ezért Brahman, Paramātmā és Bhagavān minőségileg egy és ugyanaz. Ugyanezt a szubsztanciát valósítják meg az *Upaniṣadok* tanulmányozók személytelen Brahmanként, a Hiraṇyagarbhák vagy *yogik* Paramātmāként, a *bhakták* pedig Bhagavānként. Más szóval Bhagavān, az Istenség Személyisége az Abszolút Igazság végső szintje. Paramātmā az Istenség Személyiségének részleges képviselője, a személytelen Brahman pedig az Istenség Személyiségének ragyogó sugárzása, amint a napsugarak a napisten ragyogó sugarai. A fent említett iskolák kevésbé intelligens követői néha vitába bocsátkoznak saját megvalósításukat védeve, de akik tökéletesen látják az Abszolút Igazságot, azok jól tudják, hogy az Abszolút Igazság e három arculata csupán különböző perspektívák, különböző szemzőgekből tekintve.

Amint azt a *Bhāgavatam* első fejezetének első *ślokája* elmagyarázza, a Legfelsőbb Igazság önellátó, tudatos, valamint mentes a relativitás illúziójától. A relatív világban az, aki tud, különbözik a tudástól, de az Abszolút Igazságban az, aki tud és a tudás egy és ugyanaz a dolog. A relatív világban az, aki tud,

az élő lélek, a felsőbbrendű energia, amit pedig ismer, az a tehetetlen anyag, az alsóbbrendű energia. Emiatt van jelen az alsóbb- és a felsőbbrendű energia kettőssége. Az abszolút birodalmában azonban az, aki tud és az, amit tud egyaránt ugyanahhoz a felsőbbrendű energiához tartozik. A legfelsőbb energiaforrásnak háromféle energiája van. Az energiaforrás és az energia között nincsen különbség, az energiák között azonban minőségi különbség van. Az abszolút világ és az élőlények ugyanahhoz a felsőbbrendű energiához tartoznak, míg az anyagi világ egy alacsonyabb rendű energia. Ha az élőlény kapcsolatba lép az alsóbbrendű energiával, akkor illúzióba kerül, azt képzelve, hogy az alsóbbrendű energiához tartozik. Ezért van jelen a relativitás érzete az anyagi világban. Az Abszolútban nem érzünk különbséget a tudással rendelkező és maga a tudás között, ezért minden abszolút.

12. VERS

तच्छ्रद्धधाना मुनयो ज्ञानवैराग्ययुक्ता ।
पश्यन्त्यात्मनि चात्मानं भक्त्या श्रुतगृहीतया ॥ १२ ॥

*tac chraddadhānā munayo jñāna-vairāgya-yuktayā
paśyanty ātmani cātmānam bhaktiyā śruta-grhītayā*

tat—az; *śraddadhānāḥ*—komolyan érdeklődő; *munayaḥ*—bölcsek; *jñāna*—tudás; *vairāgya*—lemondás; *yuktayā*—jól felvértezve; *paśyanti*—lát; *ātmani*—magában; *ca*—és; *ātmānam*—Paramātmā; *bhaktiyā*—az odaadó szolgálatban; *śruta*—a Védák; *grhītayā*—jól elsajátított.

A komolyan érdeklődő tanítvány vagy bölcs, kellő tudással és lemondással felvértezve, odaadó szolgálata által ismerheti fel az Abszolút Igazságot úgy, ahogyan azt a Vedānta-śrutiból hallotta.

MAGYARÁZAT: Az Abszolút Igazságot az Úrnak, Vāsudevának, vagyis az Istenség Személyiségének — a teljes Abszolút Igazságnak — végzett odaadó szolgálat folyamatával lehet tökéletesen megvalósítani. Brahman az Ő transzcendentális testi ragyogása, Paramātmā az Ő részleges képviselője, ezért mind a Brahman-, mind pedig a Paramātmā-megvalósítás az Abszolút Igazság részleges felismerése. Az embereknek négy csoportja van: a *karmīk*, a *jñānīk*, a *yogīk* és a *bhaktīk*. A *karmīk* materialisták, míg a másik három csoportba tartozók transzcendentalisták. A legkiválóbb transzcendentalisták a *bhaktīk*, akik a Legfelsőbb Személyt ismerték fel. A második csoportba tartozó transzcendentalisták azok, akik részben ismerték fel az abszolút személy teljes részét, a harmadik osztályba tartozó transzcendentalisták pedig azok, akik épp hogy csak megvalósították az abszolút személy lelki lényegét. Amint az a *Bhagavad-gītāban* és más Védikus Írásokban áll, a Legfelsőbb Személyt az odaadó szolgálat által lehet megismerni, melyet a tudás és a materialista környezettől való elkülönülés segít. Már beszéltünk arról, hogy az odaadó szolgálatot a tudás követi, valamint az, hogy lemondunk az anyagi társulásról. Ahogyan a Brahman- és a Paramātmā-megvalósítás az Abszolút Igazság nem tökéletes megvalósításai, ugyanúgy a hozzájuk vezető módszerek, a *jñāna* és a *yoga* útja is tökéletlen

eszközök az Abszolút Igazság megvalósításában. Az odaadó szolgálat, amely a teljes tudás és az anyagi felfogású környezettől történő elkülönülés előpilléreire áll, és amely a *Vedānta-śruti* hallgatásával válik szilárdná, az egyetlen tökéletes módszere annak, hogy a komolyan érdeklődő tanítvány megismerhesse az Abszolút Igazságot. Ezért az odaadó szolgálat nem a transzcendentalisták kevésbé intelligens csoportjának való. A *bhaktīk* három osztályba sorolhatók: van első-, másod- és harmadosztályú *bhakta*. A harmadik osztályba tartozó *bhaktīkat*, a kezdőket, akiknek nincsen tudásuk és nem távolodtak még el a materialista társulástól, s akik csupán a templomi *mūrti*-imádat bevezető folyamatához vonzódnak, materialista *bhaktīknak* nevezik. Ezek a *bhaktīk* jobban ragaszkodnak az anyagi, mint a transzcendentális haszonhoz. Ezért az embernek határozottan fejlődnie kell, hogy az anyagi odaadó szolgálat szintjéről a másodosztályú odaadás szintjére kerüljön. A második szinten a *bhakta* felismeri az odaadás folyamatában a négy meghatározó pontot: az Istenség Személyiségét, a *bhaktīkat*, a tudatlanokat és az irigyeket. Az embernek legalább a másodosztályú *bhakta* szintjére kell emelkednie, s így képessé válhat az Abszolút Igazság megismerésére.

A harmadik osztályba tartozó *bhaktīnak* ezért a hiteles *Bhāgavata* forrásokból kell útmutatást elfogadnia az odaadó szolgálat végzéséhez. Az első számú *Bhāgavata* nem más, mint a rendíthetetlen *bhakta*, a másik *Bhāgavatam* pedig az Istenség üzenete. A harmadik osztályba tartozó hívőnek ezért annak érdekében, hogy megismerje az odaadó szolgálat végzéséhez szükséges útmutatást, a *bhaktīához* kell fordulnia, aki nem olysavalaki, aki üzletet csinál a *Bhāgavatamból* a kenyéresete érdekében. Az ilyen *bhaktīának* Śukadeva Gosvāmī képviselőjének kell lennie — ahogyan Sūta Gosvāmī is az volt —, és az odaadó szolgálat végzéséről kell prédikálnia, hogy ezzel minden ember érdekét szolgálja. A kezdő *bhaktīának* még meglehetősen kevés élvezetet nyújt, ha a hiteles forrásokat hallgatja. Csupán a külsőségek miatt, érzékkelégítése végett a hivatásos felolvasókat hallgatja — ám ez a fajta hallás és ismétlés mindent elpusztít. Az embernek éppen ezért nagyon körültekintőnek kell lennie, nehogy rossz folyamatot kövessen. A *Bhagavad-gītāban* és a *Śrīmad-Bhāgavatāmban* Isten szent üzenetei kétségtelenül transzcendentálisak, ám mégsem szabad az ilyen transzcendentális témákról olyan hivatásos felolvasótól hallani, aki csupán elrontja őket, mint ahogy a kígyó mérgezi meg a tejet pusztán nyelve érintésével.

Egy őszinte *bhaktīnak* ezért készen kell állnia, hogy saját fejlődése érdekében az *Upaniṣadokat* és a *Vedāntát*, valamint a Gosvāmīk, a megelőző korok hiteles tekintélyei hátrahagyott írásait hallgassa. Az ember nem fejlődhet igazán, ha nem hallgatja ezt az irodalmat. Ha nem hallja és nem követi az utasításokat, az odaadó szolgálat értéktelen mutatóvá válik, s csak zavart okoz az odaadó szolgálat útján. Ezért ha nem a hiteles *śruti*, *smṛti*, *purāṇa* vagy *pañcarātra* forrásokon alapszik, akkor az odaadó szolgálatnak nevezett látványosságot azonnal el kell vetni. Egy olyan *bhaktīat*, aki nem hiteles, sosem szabad tiszta *bhaktīának* tekinteni. Ha elsajátítjuk a Védikus Irodalom e tanításait, állandóan láthatjuk magunkban az Istenség Személyiségének mindent átható, helyhez kötött megnyilvánulását. Ezt nevezik *samādhinak*.

Egy indiai bölc végrendelete

*Egy bengáli levéltárban találta
és közzétette: Tasi István*

Bár nem vagyok öreg, és betegségek is ritkán kínoznak, a könyörtelen idő hatalmát semmiképpen nem kerülhetem el. Ki tudja, milyen váratlan módon kell majd elhagynom ezt a testet? Ki tudja, mit rejt számunkra a jövő, s egyáltalán: milyen hosszú időt jelent ez a jövő?

Sok embert láttam már meghalni életemben. Sokukkal beszéltem is alig pár nappal azelőtt, hogy anyagi testüket elhagyták volna. De egyikük sem gondolta soha a halála előtt, hogy „igen, holnap meg fogok halni”. Az anyagi világ titokzatos varázsának hatására – oly sokunkhoz hasonlóan – abban az illúzióban éltek, hogy velük soha nem eshet meg egy ilyen, méltóságukon aluli esemény.

Nekem is szembe kell nézmem azzal a könyörtelen ténnyel, hogy ez velem sem lesz másképp. Megszülettem, felnőttem, élni fogok egy ideig, majd – ha szerencsés vagyok – megöregszem... És azután? Miért is gondoljuk oly ritkán végig, hogy mi áll minden tervünk legvégén?

Remeteként élek, így alig-alig van a birtokomban valami, s amim van, az is vajmi kevés értékkel bír. Ruhatáram két kopott öltözet: az egyiket hordom, a másik éppen szárad. Mi szükségem lenne többre? Csak állandóan zavarban lennék, hogy melyiket vegyem fel. Van egy pár cipőm és egy papucsom, amiket az időjárástól függően váltogatok. Van néhány gyűrött könyvem, amelyek a lélek természetéről és a tökéletesség eléréséről szólnak, és van egy elefántok-

kal díszített könyvjelzőm is. A ház, amelyben lakom, palotának aligha nevezhető: vályogból készült, s amikor itt-ott meggyöngül, tehéntrágyával tapasztom meg. Ezenkívül van egy szent tulasifából készült füzérem is, amin napi imáimat számolom. Más földi vagyonom nincs, és nem is vágyom többre.

Mi történjék mindezzel, midőn a testem kihülten hever majd egy szent folyó partján? Erre csak azt válaszolhatom, hogy valójában még ezek a dolgok sem az enyéme. Nem az enyéme a könyvek, a ruhák, ahogy soha nem volt igazán az enyém az imaláncom és a házam sem. Mikor jutottam hozzájuk? Valójában néhány éve, néhány rövid éve csupán. Csak használok őket, semmi több. S vajon meddig? Semmiképpen sem tovább, mint a halálom pillanatáig. Hogyan nevezhetném hát magam „tulajdonosnak”? Egyszerűen kölcsönbe kaptam őket, de ez a kölcsön csak a kiszabott időre szól. Ki hát a Tulajdonos? A valódi tulajdonos Isten, minden ok eredeti oka, minden létező birtokosa. Az Övé volt minden, most is minden az Ő tulajdona, s minden az Övé marad örökkön-örökké – azután is, hogy én eltávozom. Bizony hiába mondogatjuk: „Ez az enyém. Ez most már örökre az enyém.” Csak bérlők vagyunk, s a lejárat napján mindent vissza kell szolgáltatnunk, maradéktalanul. Lehetetlen, hogy valami tényleg a „miénk” legyen. Az egyetlen dolog, amiről dönthetünk, az az, hogy milyen célra használjuk az ideiglenesen birtokunkba jutott eszközöket.

Itt van még ez a hol itt, hol ott fájdogáló anyagi testem. Megválaszthatom, hogy mi történjék velem, amikor én, az örök lélek már kiléptem belőle. Mivel e földi porhüvellyel való kapcsolatomban átmeneti volt, semmit sem fogok érezni abból, ami ezzel – vagyis azzal – a testtel történik. Most még áthatja a lélekből áradó tudat: ezért látok, érzek, tapasztalok rajta keresztül. De én nem ez az anyagi test vagyok. Amikor kilépek belőle, semmit sem fogok érezni abból, ami történik velem, mint ahogy most sem tudok semmit a szomszéd cipész kutyájának az érzéseiről, aki éppen kemény ütlegeket kap.

Mi legyen hát ezzel a testtel? Voltaképpen mindegy, de én azt szeretném, ha őseink szokásának megfelelően elhamvasztanának, és poraimat a Gangesz tisztító vizébe szórnák.

Most, miután rendelkeztem e sóványka hagyatékról, s mindenemet az utánam jövőkre hagytam, szeretnék kérni is valamit. Nem tudom, sikerül-e életem során annyira megtisztulnom, hogy visszatérhetek a lelkek otthonába, vagy még itt kell maradnom néhány életnyit. Kérem, hogy mindenki, aki hallott rólam vagy olvasta ezt a végrendeletet, áldjon meg, hogy ha újra meg kell születnem, olyan helyen lássam meg a napvilágot, ahol folytathatom az én szeretett Uram szolgálatát.

(Elmosódott, olvashatatlan aláírás)

Ellen- reklám

A reklámokról

Fogyasztásra és élvezetre buzdító szlogenek tucatjaival találkozunk nap mint nap. Nemcsak a sajtóban, a tv-ben és a rádióban, hanem az utcán is üldöznek bennünket a vásárlásra buzdító üzenetek, a reklámok. Vannak, akik természetesnek tekintik, s elfogadják a jelenlétüket, és vannak olyanok is, akiket irritálnak. De vajon kihatnak-e a reklámok az emberek lelki fejlődésére? Segítik vagy hátráltatják a lelkeknek az élet és a halál körforgásából való kiszabadulását?

A reklám célja, hogy tájékoztasson bizonyos árukról, megkönnyítse a vevők választását a hasonló árucikkek között, illetve, hogy *vágyat ébresszen* ezek megszerzésére, használatára, élvezetére. A reklámszakemberek racionális és emocionális reklámokról szoktak beszélni. A racionális reklám tényeken alapul: tárgyilagos, érthető, jól felépített és meggyőzően érvel. Az emocionális reklám nem a termék objektív tulajdonságaihoz kötődik, nem annak hasznosságáról igyekszik meggyőzni: sokkal inkább a befogadó érzelmeire hat, és különféle hangulati

a Védák szemével

elemekkel (látvány, zene, komikum stb.) próbálja őt leendő fogyasztóvá tenni.

Hogyan is működnek a reklámok? A szakkönyvek szerint az alábbi stratégiát kell követniük:

- figyelemfelkeltés;
- az érdeklődés kiváltása;
- a vágy felébresztése;
- vásárlásra ösztönzés.

Értelem és érzelem

Bármilyen meglepő, a fenti stratégia már a Kṛṣṇa-hit szent könyvében, a *Bhagavad-gītā*-ban is megtalálható. Ebben az ötezer éves műben – amely Kṛṣṇa, az Istenség Legfelsőbb Személyisége, és híve, Arjuna dialógusát tartalmazza – Kṛṣṇa leírja az emberi psziché egyik alapvető működési módját:

Az emberben az érzékek tárgyain elmélkedve ragaszkodás ébred azok iránt. A ragaszkodásból érzéki vágy támad, e vágy pedig dühöt szül. (Bg. 2.62)

E sorok értelmezését elősegíti annak a megértése, hogy a védikus irodalom az élőlényeket – köztük az embert is – tökéletes, „nem anyagi” létezőkként,

lelkeként írja le, akik Isten szerető és odaadó szolgálói a lelki világban. Amint egy lélek hátat fordít Kṛṣṇának az önös élvezet reményében, „leesik” a lelki világból, és testet ölt az anyagi világban. Egy anyagi test burkolja be, ami örök és boldogsággal teli lelki formájával szemben mulandó és szenvedéssel teli.

Az anyagi test egy kézzel fogható, ún. „durvafizikai” és egy láthatatlan, ún. „finomfizikai” részből épül fel. Az utóbbinak többek között az elme és az intelligencia a része. Bizonyos szempontból ezek ugyanolyan „szervek”, mint a végtagjaink vagy a külső, durvafizikai érzékszerveink. Azonban nem érzékelhetők, mivel „anyaguk” különbözik az érzékeink által észlelhető matériától. (Ugyanakkor vannak olyanok, akik képesek észlelni ennek az energia-buroknak a durvafizikai testen kívül eső, a köznyelvben aurának nevezett részét.)

A finomfizikai test „mátrixára” rákódott durva elemek hozzák létre a durvafizikai testet. Az érzékelés először finom szinten történik: a finom érzékszervi ingerek befutnak az elmébe, amelynek a funkciója az érzés, az akarat és a vágy. Az elme (*manas*) mindig vágyik valamire, jelszavai a „még, még!” és az „ide mindet!”. Sosem érdeklődik a következmények, a feltételek, a

racióális okok, a célok és az érvek. Az azonnali és maximális élvezetre való vágy irányítja, erre törekszik bármilyen – néha „agyafúrt” és „megátalkodott” módon.

Az intelligencia vagy értelem (*buddhi*) sok szempontból az elme elmentéje. Működése a tudáson, az emlékezeten és a megkülönböztető képességen keresztül nyilvánul meg. Amikor „hideg fejjel”, érzelmeinktől távolságot tartva (akár azok ellenében is), a célt, a hasznos, a lehetséges következményeket mérlegelve hozunk döntést, akkor az értelmünket használjuk. Az emocionális reklámok célpontja az elme, a racionalisaké pedig az értelem.

Bár léleként nem vagyunk azonosak sem a fizikai testünkkel, sem az elménkkel vagy az értelmünkkel, különböző mértékben mégis ezekkel azonosítjuk magunkat. Ha például valaki azt hiszi, hogy azonos a vágyaival és érzelmeivel, akkor cselekedeteit teljes egészében ezeknek rendeli alá.

Az ördögi kör

Ha mindezek tükrében megvizsgáljuk a fentebb idézett *Bhagavad-gītā*-verset, láthatjuk, hogy ha csak egy pillanatra is rápillant az ember valamire, ami érzéki élvezet tárgya lehet, az rögtön hatást fejt ki az elméjére – vagyis „elméledik” az adott érzéktárgyon. Ennek az elmaradhatatlan következménye pedig az illető érzéktárgy iránti ragaszkodás lesz. A ragaszkodásból kialakuló érzéki vágy, a *kāma*, a védikus szóhasználatban

meglehetősen széles jelentéssel bír: nem pusztán a szexuális élvezet, de nem is csak az általános testi élvezetek utáni sóvárgásra utal, hanem a megszerzésre, a birtoklásra való vágyat is jelenti. Céltartományában minden Istentől független, s pusztán az élőlény önző vágyainak kielégítését szolgáló élvezet megtalálható.

Az érzéki vágy sajátossága, hogy kielégítése *újabb* vágyakat szül – vagyis az élőlény sosem válik ezen a módon elégedetté. Másik jellemzője, hogy ha valamilyen okból mégsem sikerül kielégíteni, az élőlény dühös lesz, vagyis megint csak szenvedni fog. Akin eluralkodik a düh, az „elveszti a fejét”, és úgy érzi, sérelem érte. Elfelejt, hogy az anyagi örömök mindig csak a szenvedés forrásai voltak a számára, így még erőteljesebb vágyak ébrednek szívében. Ennek pedig még több szenvedés lesz a következménye. Az „ördögi körnek” ezt a szakaszát a *Gītā* következő verse mutatja be:

A dühből teljes illúzió ered, az illúzióból pedig emlékezetzavar. Ha zavart az emlékezet, elvesz az értelem, s az értelem elvesztésével az ember ismét visszasüllyed az anyagi lét mocsarába. (Bg. 2. 63)

Tehát a reklámok (és az egész anyagi világ) óvatlan szemlélője abba a csapdába eshet, hogy vagy a felkínált termékek „boldog tulajdonosává” válik, vagy pedig azzá szeretne válni, illetve – ha ez nem lehetséges – elégedetlen lesz.

Ki éri el a békét?

Ha a vágyak tárgyai utáni hajsza nem eredményes, akkor hogyan kerülhetünk közelebb az áhított békéhez és boldogsághoz? A védikus irodalom a lelki béke érdekében azt ajánlja, hogy értelmünk segítségével uralkodjunk az elménken és az érzékszerveinken:

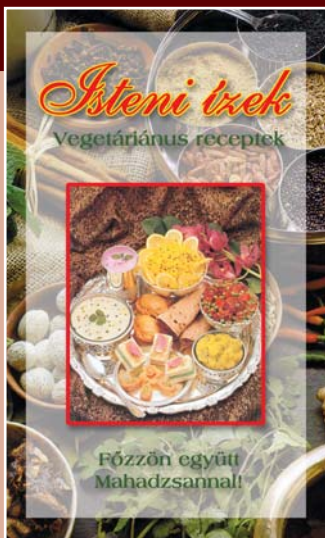
A békét nem az éri el, aki igyekszik vágyait beteljesíteni, hanem egyedül az, akit nem zavar a kívánságok szakadatlan özöne, melyek úgy ömlenek bele, mint folyók az állandóan töltődő, ám mindig mozdulatlan óceánba. (Bg. 2.70)

Aki valóban szeretné elérni a tökéletes lelki békét, vagy legalábbis közelebb szeretne kerülni hozzá, annak a *bhakti-yoga* lelki gyakorlatait ajánlatos végeznie. A *bhakti-yoga* nem egy elvont és áhítatos ködbe burkolt „vallás”, melynek semmi köze nincs a mindennapi élethez, a realitáshoz. Egy nagyon is gyakorlatias tudomány, amely tényeken alapszik, s melynek működőképessége mindenki számára nyilvánvalóvá válik, aki megismerkedik vele. A történelem során sokmillió lelki életet élő hívő bizonyosodott meg róla, hogy a szent ima ismétlése (a mantrázás), a Kṛṣṇának felajánlott ételek fogyasztása és a tudás könyveinek olvasása megtisztítja az ember szívét, elméjét és értelmét rossz tulajdonságaitól és önző vágyaitól, és segít a léleknek, hogy megszabaduljon az anyagi világhoz fűző láncaitól.

Számukra mindez már nem csak ígéret. Több, mint reklám – tapasztalat.

Pokorny Szilárd

Főzzen együtt Mahadzsannal!

Isteni ízek Vegetáriánus receptek

FŐZŐTANFOLYAM OTTHON

Megrendelhető:

(30) 228-4400

8699, Somogyvámos, Fő u. 38.

A kazetta ára: 2500 Ft/db
(nagyobb tételben kedvezmény)

A boldogság oszlopai

A világ vezető politikusai és tudósai szerint a társadalmi béke eléréséhez csupán arra lenne szükség, hogy minden ember elegendő élelemmel és megfelelő lakhellyel rendelkezzen, és hatékony védelem óvja meg őket a bűnözéssel és a természet csapásaival szemben. A közfelfogás szerint a jólét, az egészség és a közbiztonság automatikusan elégedetté is tenné az embereket.

Napjainkban azonban azt látjuk, hogy még a jóléti társadalmakban is – ahol az egy főre jutó nemzeti jövedelem bőven meghaladja az egyén szükségleteit – az emberek számtalan pszichés gonddal (depresszióval, stresszel) küzdenek. Az emberi kapcsolatokra a képmutatás és a csalás nyomja rá a bélyegét, a boldogság régóta üldözött kék madara pedig újra és újra tovaröppen. Úgy tűnik, az egyéni és a kollektív boldogság elérése mégiscsak lehetetlen pusztán anyagi célok kergetésével.

India több ezer éves védikus írásai (a Védák, a purānák, az upanišádok), illetve nagy eposzai (a Mahābhārata és a Rāmāyaṇa) egyértelműen

kifejtik, hogy mi a módja a valódi emberi boldogság elérésének. Ezeket az írásokat évezredekken keresztül isteni, tévedhetetlen kinyilatkoztatásnak tekintették Indiában, és ma is több százmillió ember él szellemiségük szerint. Akár elfogadja valaki az ősi indiai iratok isteni eredetét, akár nem, a bennük foglalt filozófiai és erkölcsi gondolatok megszívélése nagy hasznára lehet a harmadik évezredbe lépett emberiségnek.

A dharma négy alapelve

A védikus irodalom szerint egy boldog emberekből álló társadalom megalapozásához arra van szükség, hogy minél többen kövessék a vallás és az erkölcs

(a *dharma*) négy örökkévaló elvét. Ez a négy elv a *dayā* (a kegyesség, a mindenki iránti szeretet), a *satyam* (az igazmondás, a becsületesség), a *śaucam* (a test és a „szív” tisztasága) és a *tapas* (a lemondás, a mértékletesség). Követésük felemelkedést eredményez anyagi és lelki téren egyaránt: „A világ boldogsága azzal áll arányban, hogy az egyén és a közösség mennyire tartja be a vallás elveit. A legjobb, ha a szabályokat minden körülmények között betartjuk. Így az ember boldogan élhet, s végül visszatérhet Istenhez” (A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda: Śrīmad-Bhāgavatam 1.16.25).

A bűnös cselekedetek különböző fajtái azonban óhatatlanul lerombolják ezen elvek követésének pozitív hatásait, s szenvedést és elégedetlenséget okoznak a társadalomban.

Dayā: kegyesség, mindenki iránti szeretet

A kegyesség annyit jelent, hogy az emberek anyagi és lelki szempontból egyaránt elősegítik mások boldogságát, és a lehető legkevesebbet ártanak egymásnak és más élőlényeknek.

Az állatok kegyetlen lemészárlása, a vágóhidak működtetése (pusztán a

BESZÉDES ADATOK

Magyarországon 8–900 000 alkoholista él.

A lakosság egyharmada aktív dohányos.

A rendszeres kábítószerfogyasztók száma rohamosan nő – jelenleg már 70–80 000-en túl jár.

100 születésre 72 abortusz jut.

Az újszülöttek negyede házasságon kívül születik.

A házasságok fele válással végződik.

Évente 4000-en követnek el öngyilkosságot.

A fejlett civilizáció e négy alapelve a Satya-yuga [az első világekorszak] négy fontos jellemzője. (...) Ám a bráhmínikus kultúra alapelveit, a lemondást, a tisztaságot, a kegyet és az igazmondást egyre inkább aláasta a büszkeség, az ellenkező nemhez való túlzott ragaszkodás, valamint a kábítószer- és alkoholfogyasztás fokozatos térnyerése, az emberi társadalom pedig nagyon messzire került a felszabadulás, illetve a transzcendentális boldogság útjától. A Kali-kor [a ma is tartó, negyedik világekorszak] előrehaladtával az emberek rendkívül büszkék lesznek, s nagyon vonzódnak a nőkhöz és a mámorhoz. E kor hatására még a koldus is büszke a fillérjeire, a nők mindig a legvonzóbb divat szerint öltözködnek, hogy rabul ejtsék a férfiak elméjét, a férfiak pedig a borivás, a dohányzás, a teázás és egyebek rabjaivá válnak. Ezek a szokások, azaz a civilizáció állítólagos fejlődése az oka minden vallástalanságnak, így nincs remény, hogy véget vessünk a becstelenségnek, a korrupciónak és a protekcionizmusnak. Csupán törvényekkel és rendőri éberséggel az ember nem akadályozhatja meg e bűnös dolgokat, a megfelelő gyógyír segítségével – a bráhmínikus kultúra elveinek, azaz a lemondás, a tisztaság, a kegy és az igazmondás elveinek támogatásával – azonban kigyógyíthatja az elmét betegségéből. (...) A Bhāgavatam elveinek hirdetése minden embert lemondottá, kívül-belül tisztává, igazmondóvá, és minden szenvedéssel szemben együttérzővé tesz. Így lehet helyrehozni az emberi társadalom hibáit, amelyek oly szembetűnőek napjainkban. (Ő Isteni Kegyelme A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda: Śrīmad-Bhāgavatam, 1.17.24 vers)

nyelv mohóságának kielégítése érdekében), ellenkezik Isten törvényeivel. Az ilyen erőszakos tettek elkövetői és bűnrészesei (a húsfogyasztók) saját jövőbeni boldogtalanságukat és szenvedésüket alapozzák meg. A védikus írások szerint az ember boldogan élhet anélkül, hogy fölöslegesen ártatlan állatokat pusztítana el – ezért javasolják mindenki számára a következetes vegetáriánus táplálkozást.

Satyam: igazmondás, becsületesség

Ez az elv többek között azt jelenti, hogy sohasem szabad hazudnunk. Nem érdemes azzal próbálkoznunk, hogy csalással, pénzügyi spekulációval, vagy mások becsapásával kijátsszuk az emberi vagy az isteni törvényeket. Az ember anyagi előremenetelét nem a hazugságok teszik lehetővé, hanem múltbéli jótettei, amelyeket a természet rejtett törvényei viszonznak.

A szerencsejátékok űzése lerombolja bennünk a becsületesség és az igazmondás erényét. A kaszinók, a játéktermek egyben sokféle más bűn forrásai is. A munka nélkül elért nyereségre való vágy mohóvá teszi az embert, növeli az anyagi világ iránti ragaszkodását, s ezáltal akadályozza lelki fejlődését is. A legnagyobb nyereségre akkor számíthatunk, ha a becsületesség és az igazságosság útját választjuk.

Śaucam: a test és a szív tisztasága

A tisztaság szó szerinti és átvitt értelemben is fontos része a védikus kultúrának. A *külső tisztaság* az ember testének és környezetének tisztán tartására és az egészséges életmódra utal. A *belső, erkölcsi tisztaság* (a szív tisztasága) a morális követelmények betartását jelenti: ez magában foglalja arra való törekvésünket is, hogy mentessé váljunk a kéjvágytól, a dühtől, a mohóságtól, az irigységtől és a rosszindulattól – gondolatainkban, szavainkban és cselekedeteinkben egyaránt. A *belső tisztulást* a szent iratok rendszeres tanulmányozása, illetve a Hare Kṛṣṇa *mantrán* való meditáció segíti elő.

A tisztaság elve a szabályozott, felelősségteljes párkapcsolatokat, a szexualitás korlátozását, a tudatos családtervezést is magában foglalja. A kéjes vágyak és cselekedetek beszennyezik az ember elméjét, továbbá a nemi betegségek, a prostitúció, a házastársi hűtlenség és sok más társadalmi probléma okai. A legjobb az, ha valaki csak házasságon belül, gyermeknemzés céljából él nemi életet. Az ember elméje így fokozatosan szabályozottá válik, és a lehető leggyorsabban fejlődhet a lelki tökéletesedés útján.

Tapas: lemondás, mértékletesség

A lemondás erénye azt jelenti, hogy mohóság és önmérgezés nélkül, józanul és mértékletesen élünk, kerülve a felesleges javak felhalmozását. Az emberi lények csak úgy élhetnek egészségben és viszállyok, marakodás nélkül, ha nem törekszenek több érzéki élvezetre és tulajdonra, mint amennyi feltétlenül szükséges.

Az önmérgezés mindenféle formája – beleértve a kemény és lágy drogokat, az alkoholt, a dohányzást (sőt a kávé- és teaivást is) – a lemondásra és az önuralomra való képesség fokozatos elvesztéséhez vezet. Az önmérgezés és -kábítás természetellenes szokása nemcsak szükségtelen függőség, hanem testi és lelki szempontból egyaránt ártalmas, s lerombolja bennünk a lelki gyakorlatok végzésére való képességet.

A védikus írások szerint mindenféle önzés, csalás, szabadosság és önmérgezés helyett az elégedettség elérésének leghatékonyabb módja az, ha felébresztjük örök és örömteli kapcsolatunkat Istennel; mégpedig azáltal, hogy harmóniában élünk az Ő törvényeivel. A társadalmi reformok és politikai programok mindaddig sikertelenek maradnak, míg nem kerülnek összhangba a Legfelsőbb Lény szándékaival.

Íśvara Kṛṣṇa dāsa

Kultúra

K U L T Ú R A

MILYEN IS A KÉK SZÍN?

Amióta ember az ember, s korszakról korszakra vándorol e világban, árnyékként követi egy különös megnyilatkozási vágy, amit — a belőle származó dolgok összességével együtt — művészetnek nevezett el. Mi a művészet valójában? Mi a szerepe a társadalom, illetve az egyén életében? Egyáltalán, milyen belső késztetés hatására formálódik meg az egyénben (a művészen) vagy egy kollektívában a művészi alkotásra irányuló vágy?

Milyen is a kék szín?

Az ilyen és ehhez hasonló kérdések ósidők óta általános dilemmát okoznak a mindenkori filozófusok, közéleti személyiségek, tudósok, sőt, tulajdonképpen a művészek számára is. Jónéhány definíciót alkottak már a művészet fogalmának meghatározására, átfogó, minden igényt kielégítő tömör válasz azonban nemigen született... Most sem fog...

Egész egyszerűen egy személyes élményt, egy közvetlenül megélt tapasztalatot szeretnék megosztani a tisztelt olvasóval, s a kérdésnek egy olyan vetületére is rá szeretnék mutatni, amely nagy mértékben kitérít a téma vizsgálatának határait.

Nézzük meg hát a megszokotthoz képest egy kicsit másmilyen módon, a művészet anyagi és lelki szemszögből való megközelítésén keresztül a problémát.

Amióta az eszemet tudom, mindig érdekelték a különféle kreatív, s az emberi psziché nehezen megragadható területeihez kapcsolódó elfoglaltságok. Hosszú éveken keresztül semmi más vágyam nem volt, csak az, hogy rajzoljak, faragjak, fessek: amit csak lehetett,

a küszöbötől a függönykarnisig mindent összemázoltam víz- vagy olajfestékkel — a körülöttem élők nagy örömeire. Ilyen előzmények után természetesnek tűnik, ha az ember akaratlanul is elkezd érdeklődni „valódi” nagy művészek alkotásai iránt. Majd miután túl van az eszközhasználat határtalan lehetőségeinek csodálatán, illetve a mívesen megalkotott realista vagy szentimentális művek jelentette érzelmi tapasztalatokon, egyre inkább elmerülhet a megfoghatatlanabb témákat feszegető törekvések mohó vizsgálatában. Ha ezt egy kissé megfűszerezi némi filozófiai kutatómunkával, hamarosan fajsúlyos kérdésekkel találja szemben magát... Mint például: „mi az emberi élet értelme?”;

vagy: „mi az a tökéletes és gigantikus harmónia, amely egyben tartja és működteti az univerzumot?”; de nem utolsósorban: „végül is mi a művészet, ha ilyen szellemi területekre képes kalauzolni az embert?”

Velem is pontosan ez történt. Mire észbekaphattam volna — és bár alig telt el „pár” év az első papírhajóm körülményes meghajtogatása óta (amikor úgy négyéves lehettem) —, máris a nyakamon ültek, minden valóságos súlyukkal együtt ezek a dilemmák. Idővel azonban meg kellett állapítanom, hogy — a materialista tudományokhoz hasonlóan — az anyagi művészetek legfelső létrafokai is csupán egyre újabb kérdéseket pedzegetnek, s nemhogy egy mindent átfogó, de még egy nagyobb témakört felölelő válasz lehetősége sem sejlik fel bennük. Eközben persze minden erőmet latba vetve próbáltam magam is vászonra vinni, illetve más formában bemutatni a lehetséges „megfejtéseket”. Azonban hamar rá kellett jönnöm: rossz helyen dörömbölök, sőt, valójában még egy árva kaput sem találtam. Szép lassan az életemmé vált a klasszikus kérdés: „hogyan lehet szavakba önteni, milyen is a kék szín?” Ráadásul ez hatványozottan igaz, ha az ember szembe-sül azzal, hogy vak.

Valószínűleg ez a felismerés alakított ki bennem egy olyan égető hiányérzetet, melyre végül a védikus irodalommal való találkozás nyújtott megoldást. Kérdéseimre sorra választ kaptam, ahogy betekintést nyertem a védikus kultúrába és filozófiába, amit Śrīla Prabhupāda közvetített a nyugati civilizációban élő emberek számára.

Ahogy figyelmemet mindinkább Prabhupāda és a *Bhagavad-gītā* tanításai felé fordítottam, eszmélkedésemben egyre nagyobb mértékben kezdtek teret nyerni a mélyebb összefüggésekre is fényt derítő információk s a mind szélesebb horizontokat átölelő válaszok. Majd ahogy e válaszokat a gyakorlatban is próbáltam megvalósítani, szép lassan a művészet esszenciáját illetően is egy újfajta megközelítés és látásmód kezdett megfogalmazódni bennem...

Bizonyos ideje úgy látom, hogy a lelki élet (melyben az ember felismeri eredeti kapcsolatát Istennel) maga a művészet. Miről is van itt szó? Az anyagi felfogás területeiről származó művészi – képzőművészeti, zenei, irodalmi stb. – alkotások, amelyek olykor a legmagasabb szintű felvetéseket fogalmaznak meg, vagyis a létezés bonyolult kérdéseire próbálnak feleletet adni, csak bizonyos területeit súrolják az adott

problémáknak, válaszaik tehát nem általános érvényűek. Röviden fogalmazva, nem lehet általuk megismerni az Igazságot. A művészetnek ez nem is feladata! – mondhatnánk. Egy kis türelemre inteném azonban (mély alázattal) az olvasót – a következő bekezdések ezt is tisztázzák majd.

A fentiekből tehát azt a következtetést vonhatjuk le, hogy az anyagi felfogású művészetek vagy magasroptú elmélkedésre és fontos kérdések megválaszolására (spekulációra), vagy céltalan meditálásra, vagy pedig érzékeik öncélú kielégítésére készítetik az emberek többségét. Śrīla Prabhupāda leírja, hogy az átmeneti élvezet, melyet a művészet, a kultúra, a költészet anyagi témáiból meríthetünk, olyan csupán, mint egyetlen csepp víz: az ilyen témák parányi mértékben rendelkeznek ugyan a transzcendentális boldogság minőségével, de az anyagi természet kötőerői hatják át őket. Ezért sem együttesen, sem külön-külön nem képesek kielégíteni a sivataghoz hasonló elme roppant szükségleteit.

Az anyagi művészet és tudomány művelőit Śrīla Prabhupāda a *māyayāpahṛta-jñānaḥ* kifejezéssel jellemzi, s az elnevezést a következőképpen fejtí ki a *Bhagavad-gītā* 7.15 verséhez fűzött magyarázatában:

„Ez olyan embereket jelöl, akiknek magasfokú képzettségét elpusztította az illuzórikus anyagi energia. Többnyire nagyon műveltek, híres filozófusok, költők, írók, tudósok stb., ám az illuzórikus energia félrevezeti őket, mert nem engedelmessé válnak az Istenség Legfelsőbb Személyiségének.”

Ezzel szemben a lelki életben az ember általános művészi megnyilvánulásai nem egy élesen elválasztható, különálló műfajt képviselnek, hanem szorosán hozzátartoznak a filozófiához, s szervesen kapcsolódnak a lelki életet gyakorlók mindennapjaihoz, perceihez – minden egyes megélt pillanatához. A lelki művészet üzenete és gyakorlata minden egyes emberhez szól, s mindenki számára hozzáférhető. Röviden: általa ismerhető meg az Igazság.

Érett filozófiát rejtő versei, melyek csodálatos dallamokkal ötvözve felnyitják a szemünket, éledező emlékként

idézik fel bennünk a valóság színeit, hangulatait, mély üzenetét.

Śrīla Prabhupāda a *Bhagavad-gītā*-ban azt is elmondja, hogy mi a jellemző a valódi művészetre. Az Istentől szóló tudáshoz kell vezetnie, mint ahogy a filozófiának, a pszichológiának és a többi tudománynak is. Ezek művelésével az emberi társadalom elérheti az élet tökéletességét, s ez a tökéletesség a Legfelsőbb Lény, Isten megismerésében tetőzik.

Ha a tudomány és a művészetek fejlődését az Őr szolgálatába állítjuk, az egész folyamat abszolúttá válik, s akkor megtapasztalhatjuk a transzcendentális boldogságot, amely a mulandó anyagi létből a lelki lét örökkévalóságába emel bennünket.

Kowalsky

Isten városa

Az óceán mindig titokzatos és félelmetes. Nem tudhatjuk, mikor támadnak ránk kalózok vagy cápák, nem is beszélve a polipokról és azokról az ismeretlen szörnyekről, melyekről a sokat tapasztalt utazók meséi szólnak. Mégis sokan vannak, akik semmitől sem riadnának vissza, hogy megtalálják a régóta kutatott elsüllyedt szigetet, vagy legalább valamilyen nyomát annak, hogy valóban létezett valaha, valahol...

Atlantisz mítosza

Úgy tűnik, a hajdanvolt, boldog múlt képzete már az i. e. 4. században sem hagyta nyugodni a gondolkodókat. Ekkor tudósít ugyanis Platón az ideális államról szóló, két egymáshoz kapcsolódó művében, a *Timaios*szban és a *Kritiasz*szban Atlantiszról, a fejlett kultúrával és virágzó gazdasággal rendelkező, elsüllyedt, ősi sziget-földrészről, melynek léte vagy nemléte már az ókorban is sok vitát kavart.

Ez a legenda mozgatta meg talán a legtöbb tudós és önjelölt lángelme fantáziáját a világon. Platón óta több tízezer könyv és rövidebb írás lapjain próbálták meg válaszolni a kérdésre: hol és mikor létezett Atlantisz, és milyen katasztrófa pusztította el. Ismeretes például a neves régész, Heinrich Schliemann unokájának, Paul Schliemannnak az esete a 20. század elejéről, aki úgy vélte, a nagyapja hagyatékában talált feljegyzések alapján megfejtette Atlantisz rejtélyét, s részletesen beszámolt egy *Mu*-nak nevezett elsüllyedt földrészről, melynek, állította, néhány csodálatos műkincsét is megtalálta. Bár regényes képzelete lenyűgöző hatást tett kortársaira, sajnos nem pótolhatta a műtárgyak hiányát, melyekről kiderült, hogy valójában nem is léteznek.

Az Atlantisz utáni kutatás azóta is fáradhatatlanul folyik. Nincs a világnak olyan tája, ahol rá ne bukkantak volna feltételezett nyomaira. Azonosították

már többek között Dél-Amerikával, Kréta szigetével, Hollandiával és Írországgal. Egyesek Tunéziában vélték megtalálni, mások Brazíliában vagy éppen az Északi-sarkon. Voltak, akik Portugáliában, Franciaországban, Iránban, Ceylon szigetén, a Kaukázusban vagy az Azovi-tengernél keresték. Lelkes kutatók merültek le Japán partjainál, de búvárokodtak már utána a Földközi-tengerben, a Déli-Jeges-tengerben és a Bahama-szigetekenél is.

Vannak olyanok is azonban, akik pusztán allegóriának vagy mítosznak tekintik Platón Atlantiszról szóló leírását, mert a több ezer éve létezett, magasan fejlett kultúrájú civilizáció képét nem tudják beilleszteni az emberiség történelmének általuk ismert, szűkre szabott keretei közé.

A vízre épült város

A *Śrīmad Bhāgavatam* elbeszélése szerint az Istenség Legfelsőbb Személyisége, Kṛṣṇa, szó szerint viharos körülmények között jelent meg ötezer évvel ezelőtt Indiában, Mathurā városában – evilágra jöttének északakján ugyanis hatalmas vihar tombolt. A csecsemő még aznap éjjel kalandos körülmények között egy kis faluba, Vṛndāvanába került, ahol ifjúvá serdüléséig élt. Ekkor hercegi jogainak visszaszerzéséért újra Mathurāba ment, és egy idő múlva elhatározta, hogy Dvārakā néven várost alapít, ahol rokonai biztonságban élhetnek majd.

Családját, a Yadukat, katonai támadás fenyegette, ezért Kṛṣṇa úgy határozott, hogy fallal körbevett, hatalmas városát a tenger közepén építi fel, Mathurā közelében. A várost a *Bhāgavatam* szerint a félistenek mérnöke, Viśvakarma tervezte és építette meg. A pompás látványt, amit Dvārakā nyújtott, ma talán el sem tudjuk képzelni, a *Bhāgavatam* azonban részletes leírást ad szépségéről. Mérete a modern nagyvárosokéhoz volt hasonló, ám életének szervezettsége, külső megjelenésének rendje és tisztasága egy olyan harmonikus világot hozott létre, mely alapvetően különbözött mai lakóhelyeink lármas és csúf káoszától. „A szebbnél szebb építésű lakóházak, gyűléstermek és templomok gyönyörűvé varázsolták Dvārakā városát, s a hatalmas sugárutak, kereszteződések, sétányok, utcák, továbbá a házak bejáratai mind ragyogtak a tisztaságtól” – írja Śrīla Prabhupāda.

A gondosan megtervezett várost, mely a tengerben állt, szabályosan futó utak hálózták be, melyek mentén fákat ültettek, hogy enyhét adjanak az arra járóknak. Dvārakāt virágoskertek és ligetek vették körül, s több ezer már-

ványpalota állt benne, melyek olyan magasak voltak, mint a mai felhőkarcolók. Kapuik ezüsből készültek, oszlopaik zaffírral és smaragddal voltak kirakva. A paloták lépcsőin pávák pihentek, a parkok tavainak tükrén pedig hattújú és darvak úszkáltak ide-oda az illatos liliumok és lótuszok között.

A város különlegességét azonban nem csak külső megjelenésének köszönhette, hanem jól szervezett, hierarchikus társadalmának is, amelyben minden egyes lakójának megvolt a maga helye. Dvārakā külső rendezettsége tulajdonképpen lakói életének belső rendjét jelenítette meg.

A Bhāgavatam leírása szerint Dvārakā polgárai elégedetten végezték társadalmi hovatartozásuk szerint rájuk háruló kötelességüket Ugrasena királynak, Kṛṣṇa nagyapjának a fennhatósága alatt, akinek palotája méltóságteljesen magasodott a város közepén. Az embereket érintő döntéseket a Sudharma nevű tanácskozóteremben hozták, mely a mennyei bolygókról szállt alá a földre, és azt az áldást adta, hogy amíg valaki ebben a csarnokban tartózkodott, nem hatottak rá az anyagi lét gyötrelmei: az éhség, a szomjú-

ság, a szomorúság, az illúzió, az öregség és a halál.

A Dvārakáról szóló leírások egy ötezer évvel ezelőtt létezett, rendkívül fejlett kultúrájú, kifinomult civilizáció létezésére engednek következtetni, az elbeszélés „mesés” elemei azonban talán hitetlenkedést keltenek bennünk. A *Bhāgavatam* verseihez fűzött magyarázatában Śrīla Prabhupāda mindenestre megjegyzi, hogy Dvārakā romjai még ma is láthatók a Dvārakā-öbölben, Indiában.

Valóságos sci-fi

Az ideális államról szóló védikus elképzelés, amelyben az emberek boldogan és békésen élnek egy erős kezű és igazságos uralkodó irányítása alatt, természetüknek megfelelő munkájukat végezve, talán naivnak és romantikusnak tűnik. Vagy a józan ész számára elfogadhatatlan képzelenségről van szó, vagy pedig egy olyan valóság részéről, amihez ma már nincs semmi közünk, vélheti az ember.

Hogy ez mégsem egészen így van, azt az az izgalom bizonyítja, ami mindig hatalmába keríti a világot, valahányszor felroppen egy-egy újabb hír Atlantisz, az

elveszett, talányos sziget megtalálásáról. Kutatók százai indulnak újra és újra útnak, hogy utánajárjanak egy mesének, mely valami miatt fontos a számunkra.

Természetesen nem állítjuk azt, hogy a védikus szentírások Dvārakája megfelelné Platón elsüllyedt Atlantiszá-
nak. Amire fel szeretnénk hívni a figyelmet, csak annyi, hogy vannak az emberiség történelmének olyan írott forrásai, melyek sokáig hozzáférhetetlenek voltak a nyugati olvasók számára: ilyen például a Śrīmad Bhāgavatam is, melynek friss szemmel való, előítéletektől mentes tanulmányozása új felismerésekkel bővítheti a mai tudomány az emberiség történelméről alkotott képét.

Az egyik lehetőség talán tényleg az, hogy a Dvārakáról szóló leírásokat a *science fiction* világába utaljuk – ám az emberi képzelőerő különleges megnyilvánulásként ekkor is érdemes azokat elolvasnunk. Azonban a másik, feltehetőleg még nagyobb haszonnal kecsegtető lehetőséget az jelentené, ha megadnánk a számunkra hihetetlennek tűnő tudósításoknak azt az esélyt, hogy igazak legyenek, és megkeresnénk a kapcsolódási pontokat mai – bevallottan hézagos – tudásunk és a kinyilatkoztatott írások tényanyaga között. És ha az így kirajzolódó két világ képe túlságosan is különbözik majd? Akkor lehet, hogy fel kell készülnünk tudásunk alapvető reformjára, és ez a reform nem csupán több adattal fog megajándékozni bennünket múltunkról és a körülöttnk lévő világról, hanem életünknek is gazdagabb tartalmat és új szerkezetet adhat.

Śyāmā devī dāśī

*Mindjárt odaérek Somogyvámosra.
Elég rég jártam itt legutóbb...*

A „völgy” nem egy ritka földrajzi képződmény, ám a somogyi lankák e csendes, piciny falva különleges völgyet rejt magában: pár száz Kṛṣṇa-hívó él itt békében a tájjal. Krisna-völgyben Európa egyik legnagyobb védikus temploma nyújt lehetőséget a lelki gyakorlatokra, s az itt élő szerzetesek biofarmon termelik meg a mindennapjaikhoz szükséges dolgokat. Egy igazi kis falu épült ki itt nyolc év alatt, s ahhoz képest, amit legutóbbi ittlétemkor láttam, úgy tűnik, a fejlődés folyamatos. Az idő partján nyugvó, látszólag moccanatlan falvacska különleges élményeket rejt az idelátogató számára. Egzotikus kaland, kulturális ismeretszerzés, biogazdálkodás, lelki harmónia: ki-ki megtalálhatja, megélheti a kedvére való tapasztalatokat. Nem csoda, hogy egyre többen, évente már húsz-huszonötezen látogatnak el Krisna-völgybe.

Éppen azért jöttem ezúttal, hogy az idelátogatás élményéről egy különleges szemszögből, a vendégeket fogadó krisnás idegenvezető szemszögéből ké-

sztítek riportot. Vajon hogyan éli meg az itt élő az idelátogató tapasztalatait, s vajon benne, az idegenvezetőben, mi-

Találkozások

lyen érzéseket keltenek a vendégek reakciói, visszajelzései.

A templomba lépve nyugodt, várakozással teli csönd fogad. A várakozás bennem munkál, a nyugalom az oltárból, a falfestményekből, meg a hal- kan imádkozó szerzetesekből árad. Az egyikükről hamarosan kiderül: ő Dvaipāyana dāsa, Krisna-völgy egyik idegenvezetője. Bemutatkozom, beszélgetünk egy kicsit, végül beleegyezik az interjúba.

– Mindjárt megérkeznek a buszok. Izgulsz?

– Sok csoporttal találkoztam már, s attól nem félek, hogy mi fog történni. Inkább csak várom őket, s így egy kicsit izgatott vagyok.

– Több múzeumban és kiállítóhelyen jártam már, sokfajta idegenvezetésben volt részem. Valahogy mindig kíváncsi voltam arra, hogyan készül fel egy idegenvezető egy csoport fogadására. Vagy a kétszázadik alkalom után már annyira megy neki, hogy egyszer csak azt veszi észre, megint eltűntek az

emberek, s valójában ebből jön rá, hogy már mindent végigmondott? Te hogyan szoktál felkészülni az idegenvezetésre?

– Jó kérdés. Ha maradandó élményt szeretnél adni az embereknek, akkor nem elég csak megtanulni a szöveget. Amellett, hogy járatos vagy a témában, érthetően beszélsz, mosolygós és kedves vagy, a lehető legjobb tudatállapotban is kell lenned. Az én felkészülésemnek is az a célja, hogy emelje a tudatállapotomat.

– Ennyire fontos lenne a tudatállapot?

– Tényleg fontos. Gondolj csak bele.

Biztos neked is voltak már olyan napjaid, amikor minden a feje tetejére állt, s még csak véletlenül sem sikerült semmi úgy, ahogy szeretted volna. Ilyenkor talán te is úgy érezted, mintha valahogy be lenne fedve a tudatod. Máskor meg éppen mintha minden magától történe: még a nap is úgy mosolyog az égen, mint a rajzfilmekben. Ilyenkor meg azt érezzük: mintha tisztább lenne a tudatunk. Láthatod, egy egész nap, vagy akár egy egész élet sikere múlhat azon, hogy milyen a tudatállapotunk.

– Jó, ebben tényleg lehet valami, de az, hogy nekem milyen a tudatállapotom, leginkább csak a véletlen műve. Te ezt befolyásolni is tudod?

– Igen, ez lehetséges. Több módszer is van, de a leghatékonyabb módszer, amivel eddig találkoztam, a *mantra*-meditáció.

– Magyarul?

– Az a lényege, hogy van egy transzcendentális *mantra*, azaz egy kedvező hatású, szent szavakból álló szöveg. Ezeket a szavakat mondjuk ki egymás után, miközben a figyelmünket a hangzásukra összpontosítjuk. S mivel ezek nem közönséges, hétköznapi szavak, hanem transzcendentálisak, ennek a meditációnak az lesz az eredménye, hogy egyre kedvezőbb lesz a tudatállapotunk.

– Ez elég titokzatos hangzik. S gondolom, egy titkos *mantráról* van szó, amit csak beavatási szertartáson kaphat meg az ember.

– Igen, tényleg van beavatási szertartás is, de maga a *mantra* bárki számára hozzáférhető. Így hangzik: Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare, Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma

Rāma, Hare Hare. Ezt szoktuk egymás után többször elismételni – száznál is többet –, s közben kizárólag a hangra, a szavak hangzására figyelünk. Ezt a módszert nevezik *mantra*-meditációnak. Ha akarod, te is kipróbálhatod, nálad is működni fog. Minél jobban sikerül összpontosítani a figyelmedet, annál jobban fogod tapasztalni a hatását.

– Oké, ki fogom próbálni, már csak kíváncsiságból is. De térjünk át most egy másik témára: miket kérdeznek tőletek az emberek?

– Mindent megkérdeznek, és mi ennek örülünk a legjobban. Hogyan élünk, mit eszünk, ki Kṛṣṇa, mit gondolunk a terrorizmusról... Számtalanszor kellett már elnézést kérnem, hogy egyszerre csak egy kérdésre tudok válaszolni, amikor innen is, onnan is több kérdés hangzott fel egy időben.

– Mi az, ami a legjobban tetszik az embereknek?

– Az első élmény általában az, hogy itt minden olyan színes! Amikor belépnek a templomszobába, sokan megjegyzik, hogy „olyan, mintha egy mesébe léptem volna”. Az is nagy élmény számukra, hogy ők is részesei az eseményeknek. Hangszereket kapnak a kezükbe, együtt énekelünk, táncolunk, mindig van valamilyen kaland. Többen jöttek már oda a program végén, s kipirult arccal lelkendeztek, hogy nem is emlékeznek, mikor történt velük ilyen utójára. Többeknek az tetszik, hogy itt nem tapasztalható a nagyvilág olykor nyomasztó hangulata. Sokan még azt is megkérdezik, hogy az itt lakók mitől ilyen boldogok.

– Tényleg, megkérdezhetem, hogy szerinted mi a boldogság receptje?

– Amióta világ a világ, az emberek ezt a receptet kutatják, de azért ne gondolj valami nagyon bonyolult folyamatra. A legnagyszerűbb dolgok mindig nagyon egyszerűek.

– Mégpedig?

– Ha valaki az egyik pillanatban úgy dönt, hogy építeni szeretné a kapcsolatát Istennel, akkor már az elhatározás pillanatában tapasztalni kezdi ezt a boldogságot. És bármikor, amikor tovább építi ezt a kapcsolatot, mindig egyre mélyebb és mélyebb szintjét éli meg ennek a boldogságnak. Valójában ennyire egyszerű.

– Nekem egy kissé misztikus az egész. Ha őszintén belegondolok, az ember nem tud túl sokat Istenről. Mit értesz azon, hogy építse a vele való kapcsolatát? Nem látja, nem is hallja őt.

– Ez igaz, de szólíthatod őt a nevéin: Ó, Atyám! Allah! Jahve! Vagy ahogy George Harrison énekelte: my sweet Lord – én édes Uram! Mondhatod úgy

is, hogy: Hare Kṛṣṇa. A vendégeknek is fel szoktuk vetni, hogy lenne-e kedvük kipróbálni, milyen is végigénekelni ezt a híres Hare Kṛṣṇa *mantrát*. Hát persze, hogy nem akarják kihagyni – ha már egyszer eljöttek ide. Kis indiai cintányérok (karatalokat) nyomunk a kezükbe, mi pedig harmóniumon és indiai agyagdobon (mridangán) játszunk.

– S hogy látod, jól érzik magukat? Mit jelent számodra, az idegenvezető számára mindez?

– Tudod, minden alkalommal megdöbbenek azon, hogy egyesek mennyire másképp érzik magukat a program végén, mint amikor megérkeztek. Ragyog az arcuk. A közös ima, az éneklés vagy a tánc a vendégeknek és nekem, az idegenvezetőnek is nagy élményt nyújt: a közösen megtapasztalt boldogság élményét. Számomra az a legnagyobb öröm, amikor egy ilyen élményben részesülnek a vendégek, én pedig szemtanúja vagyok az egész csodának.

– Köszönöm, és sok ilyen csodát kívánok neked!

Gyöngyössi László

Hagyományok

Varṣaṇā devī dāsi az indiai Jaipurból érkezett hozzánk, s néhány hétig Magyarországon tartózkodott. Szüleitől vaiṣṇava (Kṛṣṇa-hívő) neveltetést kapott, ezért éltünk az alkalommal, és megkértük, beszéljen arról, mit is jelent a lelki étel, s milyen ehhez kapcsolódó hagyományokra emlékszik.

tünk kifejezése is: megkínáljuk Őt azzal, amit valójában Tőle kaptunk. A lehető legnagyobb szeretettel és odaadással kell főznünk és felajánlanunk az ételt, s ez az, amit Kṛṣṇa elfogad belőle. Ekkor *prasādam*má válik, ami azt jelenti: Isten kegye. Mégpedig ehető formában, s ez nagyon jó formája ám a kegynek!

A hagyományok szerint annak, aki Istennek főz, minden pillanatban nagy figyelemmel kell a teendőit végeznie – attól a perctől kezdve, hogy elindul vásárolni, egészen addig, hogy a felajánlás elkészül. A hozzávalók legyenek frissek, egészségesek, jók – egyszóval Kṛṣṇának felajánlhatók. Főzés közben pedig arra gondoljunk, hogy Kṛṣṇa meg fogja ízlelni, amit szeretettel ajánlunk Neki. Kis adagokat teszünk egy külön tálcára – Kṛṣṇa tálcájára –, s Elébe helyezük az oltárra. Ez nagyon személyes dolog, ahogyan Istennel való kapcsolatunk is az. Ezt követően pedig az étel már nem közönséges étel! Alázatosan, tiszteletudóan kell elfogyasztanunk. A *prasādamot* nem csak esszük – meg is tiszteljük. Śrīla Prabhupāda szellemesen azt mondta egyszer, hogy nagyon könnyű folyamat ez, hiszen „visszaehetjük” magunkat Istenhez.

Eszembe jutott még néhány dolog, amik jól felidéznek hagyományainkat. Az édesanyám szüleinek nagy gazdaságuk volt, a nagyapám ugyanis teheneket tartott. A család kedvence (mint manapság a kanári vagy a kutya) a tehén volt. Egyikük mindig a bejárati ajtó előtt állt, s mielőtt beléptünk volna a

házba, vagy amikor kijöttünk onnan, megérintettük, s kezünket a homlokunkhoz érintettük. Éppen olyan volt ez, mint a szenteltvíztartó a keresztyének számára. *Makhan*t, vaját is készí-

tettünk. Tudjátok, a Kṛṣṇa-könyvben Yaśodā anyja kézzel köpötili a vaját. Éppen így történt a mi házuknál is: az edény két oldalán állt az édesanyám és a nagynéném, s ugyanígy csinálták. Közben énekeltek is hozzá. Csak most, a múltba visszatekintve látom ennek a jelentőségét. Akkoriban mindenki így csinálta, nem is érteltük eléggé. Most már látom azonban, hogy ebben a mai világban mennyi szép, hagyományos, a szó igazi értelmében véve civilizált dolog veszik el az életünkéből.

Yaśodā-mayī devī dāsi

Az édesanyám és a nagymamám nagy odafigyeléssel főztek. Természetesen csak vegetáriánus ételeket. Gyermekeként mindig furdalt a kíváncsiság, hogy mire is gondolnak a konyhában, mert bármit tettek, nagy összpontosítással tették. Elmélyültek abban, amit csináltak, s én csak később fogtam fel, hogy Kṛṣṇának készítették felajánlást. Teljesen azonban Śrīla Prabhupādanak köszönhetően értettem meg mindezt. Egyszeriben felébredt és világossá vált bennem annak a hagyománynak az emléke, amelyben felnőttem, vagyis az, hogy mindent Kṛṣṇa örömére kell tennünk.

Kṛṣṇát nem az általunk felajánlott étel érdekli, hanem a szeretet, amivel az ételt elkészítjük. Sokszor mesélik, hogy ha mérgesen vagy nem kellő figyelemmel főzünk, ezt azok is megérik, akiknek feltárlaljuk az ebédet, a vacsorát. A barátok, ismerősök azt mondják ilyenkor: „ezt jól összecsaptad”. A tudatunk mindenre hatással van, amit csinálunk, s a tetteink is visszahatnak a tudatunkra – főznünk pedig nap mint nap kell, így ez az egyik legkönnyebb módja annak, hogy építsük magunkban Isten iránti szeretetünket.

Az étel felajánlása emellett köszöne-

Ünnepeink

Amikor az Úr Kṛṣṇa elhaladt az utcán, Dvārakā tiszteletreméltó családjainak hölgytagjai mind palotáik tetéjére siettek, hogy láthassák az Urat. Ezt tekintették a legnagyobb ünnepnek. (Śrīmad Bhāgavatam)

Az Úr megpillantása kétségtelenül a legnagyobb ünnep. Indiában az ünnepi szertartások alkalmával tömegével gyűlnek össze az emberek a templomban, ahol Isten örök, transzcendentális szoborformáját imádják. Ezek a fesztiválok általában éppen olyanok, mint amelyeket ötezer évvel ezelőtt tartottak Vṛndāvanában, amikor Kṛṣṇa személyesen is jelen volt a földön...

Milyenek is voltak a régmúlt nagy ünnepei? Minden ünnep vagy szertartás alkalmával különböző felajánlásokat tettek az áldozati tűzbe, s bőségesen megvendégelték a ceremóniát vezető, védikus *mantrákat* éneklő *brāhmaṇákat* (lelki tanítókat, papokat). A vidám ünneplés zaja a legtávolabbi házakba, sőt, még a legelőkre is elhallatszott. A házak falait kívül-belül művészien kidolgozott rizspép-festményekkel díszítették, s az utcákat illatos vízzel locsolták fel. A padlásokat és a tetőket fellobogózták, s virágfüzerekkel ékesítették fel, zöld lombokból és virágokból kapukat emeltek. A teheneket, bikákat és borjakat kurkumás olajjal dörzsölték be, majd ásványokkal – vörös oxiddal, sárga agyaggal és magnéziummal – festették be, s pávatoll-füzerekkel, színes kelmékkel és aranyláncokkal díszítették fel őket.

Ötezer évvel ezelőtt korlátlan mennyiségű tej, vaj és túró állt az emberek rendelkezésére, így Vṛndāvana lakói számtalan ételfelajánlással kedveskedtek az ünnepek alkalmával az Istenség Legfelsőbb Személyiségének.

Mi, Kṛṣṇa-hívők minden év novemberében megünnepeljük a Govardhana-pūja elnevezésű ceremóniát, amely Śrī Kṛṣṇa egy különleges imádata. Ezen a napon Vṛndāvanában és környékén minden templomban tengernyi ételt főznek és osztanak szét az emberek között. Krisna-völgyben a hagyományoknak megfelelően szintén hatalmas fesztivált rendezünk, s ilyenkor óriási mennyiségű édesség felajánlásával szeretnénk örömet szerezni a Legfelsőbb Úrnak. Az 1108 kg szebbnél szebb torta, sütemény és édes golyó nem mindennapi látvány. Ki tudna ellenállni a csábításnak? Egyedül a Legfelsőbb Úr,

Śrī Kṛṣṇa képes elfogadni ennyi édességet. Hogy miért? A *Bhagavad-gītāban* így beszél erről: „Ha valaki szeretettel és odaadással áldoz Nekem egy levelet, egy virágot, egy gyümölcsöt vagy egy kevés vizet, Én elfogadom azt.” Az Úr hívei transzcendentális szeretete miatt fogadja el a felajánlásokat. Mivel Kṛṣṇa nagyon kegyes és nagyon szereti azokat, akik őszintén, szeretettel fordulnak felé, valóban meg teszi mindazt, amit odaadással felajánlanak Neki. Mindenki lelki békére vágynak, és Isten odaadó szolgálatának végzése a tökéletes út a lelki megvalósításhoz.

Ha Ön is szeretne a Legfelsőbb Úr áldásában részesülni, ínyesiklandó édességeket megkóstolni, és a fentiekhez hasonló hagyományos indiai ünnepet látni, szeretettel várjuk Krisna-völgyben!

Hemāngī devī dāśī

Börfi – indiai tej-karamella

Hozzávalók: 1,5 l zsíros tej; 5 dl tejszín; 25 dkg cukor

A hozzávalókat összekeverjük egy vastag falú (lehetőleg rozsdamentes acélból készült) nagy lábában, és felforraljuk. Kis lángon folyamatosan forraljuk, s közben kevergetjük. Addig főzzük, míg a börfi barna, egészen sűrű és ragacsos lesz. Belekeverhetünk darált olajos magvakat (diót, mandulát stb.), citromhéjat- és levet, pirított kókuszreszeléket vagy őrölt kardamomot is. A masszát a munkalapra öntjük, műanyag spatulával jól átgyúrjuk, és egy tálca 2,5 cm vastag téglalapot formálunk belőle. Teljesen kihűjtük, majd formázzuk.

E551

E341

E300

E170

E110

E412

Amit ma

E171

megE-hecc

Az élelmiszerek adalékanyagairól

E470

E952

E460

Azt gondolnánk, hogy az evés egyszerű dolog. Maga a folyamat, ahogy a betevőt lágy pempővé aprítja totális védelem alatt álló extrafehér fogsorunk (akinek nem ilyen, ne a fogkrémet hibáztassa...), majd ízektől megszedült tömpszli nyelvünk a falatokat ritmikusan hullámzó gigánkba tuszkolja, hogy a gyomrunk elégedetté váljon (s ezt néhány bugyborék formájában a külvilággal is tudathassa) — nos, ez valóban nem bonyolult. Már egész korán képesek vagyunk a kivitelezésére. Ám az már nem megy ilyen flottul, amíg az udvaron kérődző Riskából fejt tejet különböző ízű hosszanzfriss pudínggá expandálják, és a világ másik felén is elérhetővé teszik az éppen kívánós nyelvűek számára. Ehhöz már kell egy kis hókuszpokusz.

Attetet fenn kell valahogy tartani, de hogy mivel tápláljuk, az nagyon változó. Információs társadalomban élünk: mindenki láthatja a trópusi gyümölcsök kavalkádját, a különböző földrészek termő csipszeket, a pálmákról aláhulló csokoládékat (egyébként az ötlet mutat némi hasonlóságot a védikus írások által említett lelki világbeli kívánságteljesítő fákkal). Hát csoda, ha az elme meg is kívánja ezeket? No de semmi baj, mert a világkereskedelmi hálózat gondoskodik a nélkülözés megelőzéséről. Olyan előzékenyek, hogy nemcsak lesik vágyainkat, de előre ki is találunk néhányat. Ma az élelmiszereknek három fajtájával találkozhatunk: az egyszerűvel, az olcsóval és a fifikással.

Az egyszerű nagyon egyszerű, manuálisan – eská – előállítható otthon. Kell hozzá egy kert, vagy egy biopiac,

meg némi elszántság; továbbá hit és tudás, hogy ezek a tetet valóban gond nélkül (tévé- és óriásplakát-mentesen) fenntartják, ahogy kétszáz vagy kétezer éve is. Ide sorolhatjuk az alábbiakat: gyümölcsök, zöldségek, tej (tejtermék) és gabona. Ez utóbbiról például a Bhagavad-gītában ez áll:

**annād bhavanti bhūtāni
parjanyaḍ anna-sambhavaḥ
yajñād bhavati parjanya yajñah
karma-samudbhavaḥ**

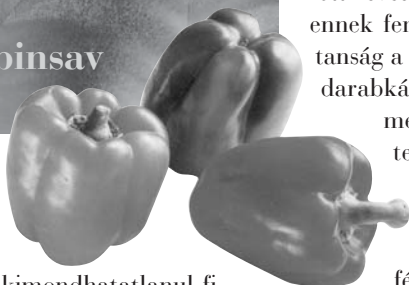
„Mindenkite gabonaféléken él, melyek az esőből származnak. Az eső a yajña [áldozat] végzéséből ered, a yajña pedig az előírt kötelességekből születik.” (3.14)

Értelemszerű

Aztán az olcsó. Ez nehéz ügy, mert van, aki tényleg csak ehhez jut hozzá, a nagy multiközpontok meg jól bevásároltatják az embereket. Sőt, milyen jószívűek: gondolnak a kispénzűekre is! Nahát...?! De tényleg. Így jönnek létre a margarinok, 12 %-os gyümölcslevek, harmadárú szafaládék stb. Csupa gazdaságos „ennivaló”. Az élelmiszertörvény értelmében 1998. január 1-től a termékek csomagolásán fel kell tüntetni az összetételüket. Az alkotórészeket arányukat tekintve csökkenő sorrendben kell felsorolni. Ha vesszük a fáradtságot, olvashatunk szép listákat arról, hogy a hön áhított étel mellett mi bújik meg még a csomagolásban. Például: fehérjekoncentrátum, maltodextrin, emulgeálószer, antioxidáns, tiabendazol

aszorbinsav

C-vitamin

stb. Néhány kimondhatatlanul finom dolog. De a valódi meglepetés az, hogy az állományjavítók, stabilizátorok, ízfokozók, színezékek (gyűjtőneveükön: adalékanyagok) gyakran megelőzik a sorban a termék névadóját, teszemaizt kenyér esetében a lisztet. Ne legyen illúzióink: ezeknek az olcsó termékeknek az alapanyaguk is olcsó.

A fífikásak: no ezek már beugratósak, mert vagy nagyon szépen vannak tálalva és rendkívül tudományosan egészségesek, vagy olyan túláradón vonzzák az érteket, hogy azok nem állnak ellen, még ha luxusszámba is megy a megszerzés öröme. Ez például egy diétás búzakorpás kenyér kellően apróbetűs összetétele: víz, búzaliszt, glutinliszt, búzakorpa, élesztő, szójaliszt, tejfehérje koncentrátum, kovászpótló, só, kömény, térfogatnövelő szerek (E341, E170), alfa-amiláz, lisztkezelő szerek (E300), L-cisztein, emulgálószer (E412, E472e). Hát mit mondjak, elég kalandos diéta, de „E-vitaminban” gazdag. A fogyasztás után a mi térfogatunk is növekedhet, kiütések formájában. A pöttyös az igazi. Apropó vitamin: ma már ez sem a fán terem, amint ezt a következő 65 mg-os Vitamin-C bogyó összetétele is bizonyítja; készült: hordozó (E460, E464, E470, E551), mesterséges színezék (E171, E110), édesítőszer (E952) felhasználásával. Holott a C-vitamin csupán aszorbinsav, minden további nélkül (lehetőleg eredeti környezetében...). Az adalékanyagok döntő többsége felelős az idővel kialakuló allergiáért. Azokért az allergiáért, amikért aztán okoljuk a büdös városi levegőt (mert arról nem mi tehetünk ugye), az ózonlyukat, a permet-szert, a parlagfüvet, a kutyát, a macskát, a lisztet, a szomszédot vagy bárkit, aki kellően közel jön hozzánk.

Az egészség mindenki számára vonzó, de a szépen csomagolt termékek között kevés olyan rejtőzik, amely valóban ennek fenntartását segíti. Divat mostanság a zsírmentes joghurt gyümölcsdarabkákkal. Például az eper. Németország egész éves földiepertermése 53 ezer tonna, ami a saját piacukra kerülő joghurtok ízesítésére sem lenne elég. Akkor hogy eteti mégis fél Európát? A dolog nyitja egy aroma, melyhez alapanyagul egy Ausztráliában honos fajfaj forgácsa szolgál, ami főzés, vízzel és alkohollal történő kezelés, meg némi titkos adalékanyag hozzáadása után eperaromává avanszál. Vagy lehet csoki, akár vanília is. És ez természetes-ként reklámozható, mert az alapanyag a kotyvasztott fűrészpör. A gyümölcsdarabok is valódiak, csak korábban már a szörpüzemben teljesítettek egy műszakot és most fel kellett egy kicsit pofozni őket sűrítőanyaggal, kalciumfoszfáttal, miazmás-

nyabb elkészítési szinten kapjuk meg, mert ez garantálja a kevesebb mesterséges beavatkozást, a tisztaságot. A reklámok álszükségleteket gerjesztő sokasága helyett érdemes inkább az adott földrajzi hely szerinti táplálkozás elvét követni. A tej, meg ami körülöttünk gabona, zöldség és gyümölcs terem – ez minden igényt kielégít.

Az étel a védikus kultúrában szent dolog. Egy áldozat, amellyel először mindig Istent próbáljuk meg elégedetté tenni, s csak azután fogadjuk el, mint az Ő kegyének forrását. A szeretettel készített ételhez nem a gyártósorokon keresztül juthatunk, Krisna nem a gépek „odaadására” kíváncsi. Aki a megfelelő, tiszta alapanyagokból, nagy figyelemmel készít ételt, majd felajánlja az Ő számára, az lélekben lesz egészséges. Enélkül pedig, együnk bármit is, a test sem lehet ép.

Pārtha dāsa

E472e

E412

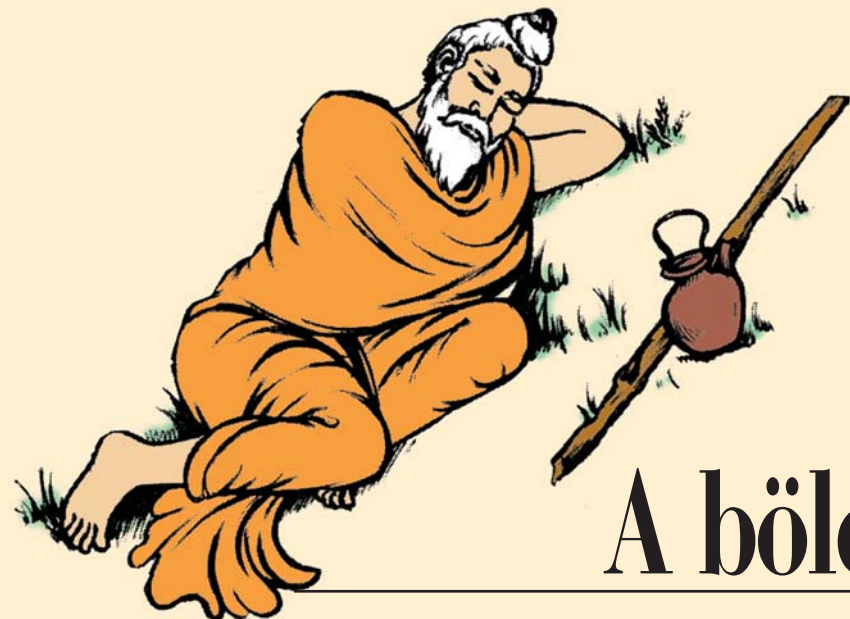
sal. Mindezt a joghurtban több hétig együtt kell tartani a bolti polcon, ami nem egyszerű feladat, ha nincs néhány újabb adalék. A végeredmény pedig, a tévéképernyőn, már egy tudományosan kikísérletezett egészségkúra. A piac jelenleg kb. 7000 féle íz-, illat- és zamatanyaggal rendelkezik, amelyek segítségével végtelen variációban készíti lombikételeit. Azoknak, akiknek a gyomra ezeket beveszi, nos ők lesznek a fűrészpörön felnőtt lombikgyerekek siserehada.

Mind környezet-, mind egészségvédelmi szempontból a legkívánatosabb, hogy az élelmiszereket a legalacso-

E3

E170

A bölc

Akbar császár alig volt tizenhárom éves, amikor trónra került. Ezt követően a világ egyik leghatalmasabb birodalmát építette fel. Fényes pompában élt, szolgahadak, udvaroncok lesték minden szavát, akik csak bólogtak és istenítték. Ezt tudván talán nem tűnik hihetetlennek, hogy a császár néha olyan felfuvalkodott módon viselkedett, mintha az egész világ az övé volna. Egy nap aztán ezt Bírbal megelégtelte, s elhatározta, hogy egy kissé elgondolkodtatja urát és parancsolóját.

Aznap este Akbar hazafelé menet elképedve vette tudomásul, hogy egy ápolatlan vénember fekszik a palotakert kellős közepén. Alig tudott hinni a szemének. „Ezt a szemtelenséget! Mit képzel ez a ágrólszakadt koldus?! Hogy lehet, hogy nem hajították ki az örk?” – bosszankodott magában, miközben sebes léptekkel a rendbontóhoz sietett. A papucsá orrával undorral megbökdöste, és torkaszakadtából rárivallt:

– Hé, te itt! Mi az ördögöt keresel a palotám kertjében? Kelj fel azonnal, és takarodj innen!

A koldus kinyitotta a szemét, lassan föltápázkodott, s álmos hangon eképpen szólt:

– Valóban a te kerted ez, uram?

– Hát persze! – üvöltött a császár – A kert, a rózsabokrok, a szökökutak, a palota, az egész birodalom! Mind-mind az enyém!

A koldus lassan felemelkedett:

– És a folyó, uram, az is a tiéd? Meg Ágrá városa? Meg az egész Hindusztán?

– Hát ki másé lenne? – méltatlankodott továbbra is Akbar. – Na, de most aztán tényleg pusztulj innen!

A koldus azonban nem tárgtott.

– Ó – mondta –, és teelötted, uram, kié volt a kert, a város és a többi?

– Természetesen az apámé – válaszolt a császár. Noha még mindig hihetetlenül dühös volt, érdeklődését kezdte felcsigázni a beszélgetés. Mindig is szerette a filozofikus eszmefuttatásokat, s a beszédstílusából ítélve a koldusban szintén tanult embert sejtett.

– És kié volt öelötte? – kérdezte a bölc csendesesen.

– A nagyapámé.

– Ó, igen? Tehát ez a kert, a rózsabokrok, a palota – hmm... mindez csupán születésedtől fogva a tiéd? Azelőtt, ha nem tévedek, az apádé volt, s utánad pedig a fiadra száll, aztán pedig az ő fiára?

– Természetesen – felelte elmélázva az uralkodó.

– Tehát, ha jól értem, mindannyian itt vagytok egy ideig, aztán meg továbbmentek?

– Igen.

– Olyan ez, nemdebár, mint egy *dharmasālā*, zarándokok éjjeli menedékhelye. Vagy mint az útszéli fa árnyéka. Megpihenünk alatta egy ideig, majd továbbállunk. Mint ahogy azt előttünk már mások is tették és tenni fogják utánunk. Nem így van?

– De így – mondta halkán Akbar. Az előbbi féktelen dühének addigra már nyoma sem maradt.

– Tehát a kerted, Felséges uram, a palotád, az egész birodalmad, csak átmenetileg a tiéd, csak az életed villanásnyi idejére. Amikor meghalsz, mindez másra száll. Elmegy, valaki más gondjaira bízod minden birtokod, ahogy azt korábban az apád és a nagyapád is tette.

Akbar császár egyetértett. – Az egész világ csupán egy menedékhely... – mondta mélyen a gondolataiba merülve – ...ahol a földi halandók megpihennek egy ideig. Erről beszélsz, nem? Semmit, de semmit nem mondhatunk magunkénak ezen a földön, ahol csak áthaladunk, s ahonnan majd egy napon továbbállunk.

A bölc helyeslően bólogatott. Majd a földre vetette magát, letépte fehér álszakállát és turbánját, és így szólt:

– Uram, bocsáss! Így akartalak rábírní, hogy gondolkozz el ezeken a dolgokon...

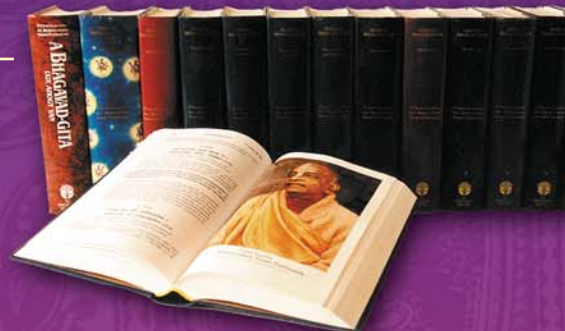
– Bírbal! Ó, Bírbal! – kiáltott fel meglepetten az uralkodó. – Hát te vagy az?! Bölcsebb vagy bármelyik filozofusnál! Gyere, beszéljük meg a dolgot részletesen! Értem most már, hogy az élet útján mindenki csak nincstelen zarándok. S ez alól sajnos még az uralkodók sem kivételek...

Śrīla Prabhupāda könyvei

A Bhagavad-gītā úgy, ahogy van

A Bhagavad-gītā, amit India lelki bölcsességének tartanak, a rendkívül mély védikus tudomány alpműve, amely az élet lényegét érintő kérdésekkel – az ember alapvető természetével, az őt körülvevő világgal, valamint Istenhez fűződő kapcsolatával – foglalkozik. 976 oldal, kötve, színes illusztrációkkal

Śrīmad-Bhāgavatam (1–10 Ének)

E tízezer versből álló monumentális alkotás, melyet „a védikus irodalom fája érett gyümölcsének” neveznek, a védikus tudás legteljesebb és leghitelesebb magyarázata. kötetenként 800–1200 oldal, kötve, színes illusztrációkkal

A Vissza Istenhez magazint és Śrīla Prabhupāda könyveit megrendelheti a következő címen: 8699 Somogyváros, Fő u. 38. Előfizetőknek a magazint 10%-os kedvezménnyel küldjük ki.

A Lál Kiadó ajánlata

Krishna Dharma: Rámájana

Lenyűgözően izgalmas történet a jó és a gonosz harcáról, India időtlen eposzainak egyike. 524 oldal, 2500 Ft

Michael A. Cremo: Az emberi faj rejtélyes eredete

Egy megdöbbentő könyv, amely megváltoztathatja az ember eredetéről alkotott képünket. 350 oldal, 1340 Ft

Krishna Dharma: Mahábhārata

A világirodalom leghosszabb eposza, amelyről ezt tartják: „Ami nem található meg ebben a könyvben, azt hiába keresnénk bárhol a világon”. 380 oldal, 2300 Ft

Gauranga Das: Vasztu

A Vasztu a védikus építészet és térrendezés tudománya, amelyet bárki alkalmazhat saját otthona kialakításában. 176 oldal, 1450 Ft

Gauranga Das: A védikus asztrológia kézikönyve

Az asztrológia rég elveszett titkai az ősi indiai mesterek tanításai alapján. 285 oldal, 1980 Ft

Kiadványaink megrendelhetőek az alábbi címen:

1286 Budapest, Pf. 18. Tel.: (30) 250-8299, (30) 228-4400, e-mail: lal@pamho.net

A könyveket postai utánvétellel küldjük ki. Az árak a postaköltséget nem tartalmazzák!

www.lal.hu

MEGJELENT!

Áldozatra születtem

Egy indiai királynő naplója
„Már születésem előtt arra szántak, hogy megbosszuljam az apám ellen elkövetett sértést. Erre születtem. De szabad-e erőnek erejével arra kényszeríteni a nőket, hogy korszakra korszakra ők legyenek az erkölcs megőrzésének és a gonoszok elpusztításának eszközei?” 450 oldal, 1980 Ft

Krisna-völgy

Indiai Kulturális Központ és Biofarm

Az ősi indiai kultúra életre kel

építészet • szobrászat • festészet
konyhaművészet • zene • filozófia • színművészet

Idegenvezetéssel megtekinthető
indiai szentély • művészeti stúdió • fazekasműhely

Egyéb programjaink
indiai ebéd • pantomim • színdarab • tánc
tradicionális zenei bemutató • indiai ajándékbolt

Filozófiai előadás
karma • lélekvándorlás • jóga

www.krisna-volgy.hu

Krisna-völgy, Indiai Kulturális Központ és Biofarm
8699 Somogyvamos, Fő u. 38. Telefon: (30) 377-1530
Fax: (85) 340-422, e-mail: krisna-volgy@pamho.net

VENDÉGHÁZ
(85) 340-170, (30) 855-6318 (nyitva egész évben)

NYITVATARTÁS: mindennap 10.00 - 18.00 óráig

A **ViSSza Istenhez** magazin a lélekhez szól
mindig aktuális • tudással teli • öröm olvasni
és ha Ön is úgy akarja • házhoz jön

Fogy ár: 550 Ft

9 771587 436001

...mert megrendelhető a következő címen: VIM Szerkesztőség,
8699 Somogyvamos, Fő u. 38. Tel.: (85) 340-130, (30) 374-5195, e-mail: vim@pamho.net

Keresse az újságárusoknál!

Öt szám előfizetési díja 10%
kedvezményel: 2500 Ft